

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TUTANAK DERGİSİ

133 üncü Birleşim

24 Şubat 1983 Perşembe

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	316
II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ	316
1. — Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (1/262) (S. Sayısı : 548)	316:363

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

23 Şubat 1983 Çarşamba

İki oturum yapılan bu birleşimde :

Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısının (1/262) (S. Sayısı : 548) 3, 8, 9, 11 ve 48 inci maddeleri Komisyona geri verilerek 51 inci maddesine kadar diğer maddeleri kabul edildi.

24 Şubat 1983 Perşembe günü saat 14.00'de toplanılmak üzere birleşime saat 18.32'de son verildi.

Necdet ÜRUĞ

Orgeneral

Millî Güvenlik Konseyi

Genel Sekreteri

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

BAŞKAN : Orgeneral Kenan EVREN (Cumhurbaşkanı, Genelkurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı)

ÜYELER : Orgeneral Nurettin ERSİN (K. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Tahsin ŞAHİNKAYA (Hv. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Oramiral Nejat TÜMER (Dz. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Sedat CELASUN (J. Gn. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

BAŞKAN — Millî Güvenlik Konseyinin 133 üncü Birleşimini okuyorum.

II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (1/262) (S. Sayısı : 548) (1)

BAŞKAN — Bugünkü gündemimize göre Hâkimler ve Savcılar Kanun Tasarısının görüşülmesine devam edeceğiz.

Hâkimler ve Savcılar Kanun Tasarısı Konseyimizin 23.2.1983 tarihli 132 nci Birleşiminde 51 inci maddeye kadar görüşülmüş; 3, 8, 9, 11 ve 48 inci maddeleri ise; yeniden düzenlenmek üzere Komisyona iade edilmişti.

(1) 548 S. Sayılı basmayazı 23.2.1983 tarihli 132 nci Birleşim tutanağına eklidir.

İade edilen maddeler hakkında, Komisyonca yeniden düzenlenen metinler çoğaltılarak dağıtıldı.

Adalet Komisyonu Sözcüsü, Sayın Bakan ve ilgililer yerlerini aldılar.

Şimdi, 51 inci maddeye geçmeden evvel Komisyona iade ettiğimiz maddelerden 3 üncü maddeyi görüşmeye başlayacağız.

Komisyonun yeni hazırladığı 3 üncü maddeyi okuyorum :

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Hâkim :

1. Adli yargıda : Mahkeme başkanı ve üyelerini, hâkimleri, Yargıtay tetkik hâkimleri ile Adalet Ba-

kanlığı merkez kuruluşunda idarî görevlerde çalışan hâkimleri,

2. İdarî yargıda : Mahkeme başkan ve üyeleri ni, hâkimleri, Danıştay tetkik hâkimleri ile Adalet Bakanlığı merkez kuruluşunda idarî görevlerde çalışan hâkimleri,

b) Savcı

1. Adli yargıda : Cumhuriyet Savcılarını, Cumhuriyet savcı başyardımcılarını, Cumhuriyet savcı yardımcılarını, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı Başyardımcısını, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarını ile Adalet Bakanlığının merkez kuruluşunda idarî görevlerde çalışan savcılarını,

2. İdarî yargıda : Danıştay savcılarını ile Adalet Bakanlığı merkez kuruluşunda idarî görevlerde çalışan savcılarını,

İfade eder.

BAŞKAN — Komisyon bu maddeye yalnız; «... idarî görevlerde çalışan» ibaresini mi ilave etti?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet efendim. Çünkü, Adalet Bakanlığının bünyesinde müsteşar, müsteşar yardımcısı, genel müdür, genel müdür yardımcısı ve tetkik hâkimleri, hâkimlik görevi yapamazlar; ama hâkimlik sıfatları vardır, meslekleri gereği.

Ancak, bunlar, idarî yargı ve idarî konularda görevlidirler. Bunu ifade etmiş oluyoruz. İdarî görevlerde çalışan hâkimler idarî görevlerde çalışan savcılar lafzına bir tanım getiriyoruz. Tabii, bunun kapsamına Adalet Bakanlığı merkez kuruluşunda çalışan tüm hâkim ve savcılar giriyor.

BAŞKAN — Bunun evvelkinden farkı ne?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sadece «idarî» kelimesi.

BAŞKAN — «Görevli hâkimler» dedikten sonra, zaten o hepsini kapsıyordu, fark etmediki.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Ama «hâkimler» deyince, bir yerde sanki yargı görevi ifa edecek kişiler anlamını taşıyordu. «İdarî görevde çalışan hâkim» dediğimizde -ki bizim 357 sayılı Kanununun 39 uncu maddesinde de bu ifade vardır- o zaman hâkim ve savcı olmasına rağmen idarî görevde...

BAŞKAN — Tetkik hâkimleri var, onları ne yapacağız?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Tetkik hâkimini de hâkimdir zaten.

BAŞKAN — O idarî görevde değil ki.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Hayır, idarî görevde.

Çok özür dilerim, başışlayın, yalnız tetkik hâkimleri Adalet Bakanlığının bünyesinde bir davanın tetkiki ile, bir konunun tetkiki ile görevli kişiler değiller. Sadece Adalet Bakanlığının yetki ve görevine giren konularda tetkik yaparlar. Bunlar idarî tetkiktir, yargısal tetkik değildir.

Saniyen; tabii Anayasanın ilgili 140 ncı maddesi var; burada «hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idarî görevlerde çalışan hâkim ve savcılar» deyimini de var, ona paralellik getiriyoruz.

BAŞKAN — Esasında bu tanıma ne gerek var? Mahkemelerdeki Cumhuriyet savcılarını, hâkimleri, şunlar bunlar, hepsi ayrı ayrı maddelerde geçiyor zaten. Bunlar hiç geçmese, anlarım. Tanıma ne gerek var? Bu tanım manasız bir şey.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Hâkim olup da «memur» dediğimiz yok. Hâkim sınıfına kim dahilse hepsi burada konuşuluyor.

BAŞKAN — Evet, ne diyorsunuz?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, bazı yerlerde özellikle; «Cumhuriyet savcısı, ağır ceza mahkemesi» diye başlıklar halinde bahsediliyor. Fakat, aşağı yukarı bütün maddelerde «Hâkim ve savcılarının özlük hakları», «Hâkim ve savcılarının işlemleri», «Hâkim ve savcılarının kademe ilerlemesi», «hâkim ve savcılarının disiplin cezası» başlıkları var. Orada da tekrarlamamak için bu şekilde düzenledik. Yoksa orada hepsini tekrarlamamız lazım.

BAŞKAN — Yok, tekrarladık efendim. Bakın Şimdi kapsamı okuyorum; 2 nci madde, «kapsam»; kimleri kapsıyor bu?

«Bu kanun, adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcılarını ile idarî yargı hâkim ve savcılarını hakkında uygulanır.

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay Başkan ve üyeleri de 1 inci maddenin (b) bendinde sayılan özlük hakları bakımından bu kanun hükümlerine tabidirler.»

Hepsini biz burada saydık. Burada «Tanım» deyip de «hâkim şudur, savcı budur» demeye gerek yok. Yani hâkim ve savcıyı tarif etmeye gerek var mı?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞ-KAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Efendim, şöyle bir tereddüdü giderebilir; ilerdeki maddelerde zaten; «idarî konularda görevli hâkim ve savcılarının yükselmeleri, sınıflara ayrılmaları, ödenekleri, maaşları diye diğer hâkimlerle ilgili hükümler var. Yine; idarî görevlerde çalışan hâkim ve savcılarının disiplin cezaları ve haklarında soruşturma yapılması, meslekten uzaklaştırılmaları konularında bazı tereddütler olursa o tereddütleri gidermek bakımından.

BAŞKAN — Gidermiyor. Zaten onu maddede söylüyoruz.

Mesela, bana orada bir madde bulun ki, bununla ilgili olsun. Mahkemede bulunanlar için saydık, merkez teşkilatında bulunanlar için saydık; «tayinine vesairesine bakan yetkilidir» dedik. Orada «hâkim» diye «savcı» diye genel bir tabir kullanmadık, görevini tasrih ederek nasıl muamele yapılacağını o maddelerde yazdık.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, izin verirseniz arz edeyim.

63 üncü sayfada ki 18 inci maddede; ilerleme ve yükselmeye ilgili olarak,

«Hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlar», ondan sonraki madde 19 da; «Hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanların buldukları derecenin kademelerinde ilerleyebilmeleri için», 20 inci madde; «Birinci sınıfa ayrılmış olanların kademe ilerlemesi, derece yükselmesi», 21 nci maddede; «hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlar» demek suretiyle tasrih etmişiz.

Bu tanımlar, burada hepsini saymamak için, bu tarife girenler anlamında yapılmıştır.

ORGENERAL NECDET ÜRÜĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Cumhurbaşkanım, zannediyorum bu tarif mecburiyeti, tanımlar mecburiyeti yargının ikiye ayrılması sebebiyle meydana geliyor.

BAŞKAN — İdarî yargı ve adli yargı...

ORGENERAL NECDET ÜRÜĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Evet efendim.

İdarî yargıda hâkim kimdir dediğimiz zaman, orada yazıyor efendim. «Hâkimler» deyince, sadece mahkemedeki hâkim anlaşılıyor. Halbuki idarî yargıdaki hâkim de hâkimdir; ama idarî yargıdaki hâkimin mevkiî başkadır.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Yazılış şekli olarak adli yargıda ve idarî yargıda aynı

ifadeler kullanılmış; «mahkeme başkan ve üyeleri» denmiş ve hemen altında yine «mahkeme başkan ve üyeleri» denmiş.

ORGENERAL NECDET ÜRÜĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Ama birisi idarî mahkeme.

Binaenaleyh, idarî yargılama usulünü bir kanun olarak yeriden ele aldığımız için ve bir ayrı yargı sistemi ortaya koyduğumuz için, zannediyorum bu mecburiyet, bu tanımın muhafazasını gerekli kılıyor.

BAŞKAN — Eskiden de vardı, eski kanunda da vardı.

ORGENERAL NECDET ÜRÜĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Kalmasında yarar var efendim. İdarî ve adli yargıdaki hâkim ve savcılar kimlerdir; bunu tasrih ediyor efendim.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞ-KAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Özellikle efendim, yargıda görevli hâkim ve savcılarını muad ediyor zannına kapılır. Bu kere idarî konularda çalışanların idarî yargıda değil sınıfları ne olacak; yani hâkim ve savcı olup da idarî hizmetlerde çalışanların durumları nasıl düzenlenecek?

BAŞKAN — Onların yükselmeleri nasıl olacak?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞ-KAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — «Sicillerini kimler verecek -ki var; tabii bunların sicillerini Adalet Bakanı verecek- bunların sınıflandırılmaları ne olacak, ek göstergeleri ne olacak, tazminat alacaklar mı almayacaklar mı, askere gidip döndükleri zaman kadrolarını muhafaza edecekler mi etmeyecekler mi?» diye tereddütler olabilir.

Özellikle bizde dahi bu sistem var. Diyor ki: «idarî görevlerde bulunan askerî hâkimlerin atanmaları, bu kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla Silahlı Kuvvetler mensuplarının nakil ve tayinleri hakkındaki hükümler esas alınarak Millî Savunma Bakanlığınca yapılır.»

Bizde de var bu hizmet. Bizde adli müşavirler hâkim olmamasına rağmen, yani hâkimlik görevini ifa etmemelerine rağmen hâkim statüsündedirler.

BAŞKAN — Esasında her madde geçtikçe bu orada zikredilseydi, zannediyorum daha iyi olurdu.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞ-KAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Olabilirdi; ama her maddede tekrar tekrar yazılmasını istedik.

BAŞKAN — Bizim askerî hâkimlerde «tanım» var mı?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Hayır, «tanım» yok.

BAŞKAN — Bizde «tanım» yok, ama öyle yapılmış.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Hayır, yüksek tenisiplerinize bu yeni bir espri olarak kondu. Eski kanunlarda, hiçbir kanunda şimdiye kadar tanım yoktur. Yeni hazırlanan kanunlara bu espri sokulmaya başlandı.

BAŞKAN — Hayır, eskisinde var.

KEMALETTİN ALIKÂŞIHOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Hayır, 2661 sayılı Kanunda kondu.

BAŞKAN — Tamam.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Tanım, kanun hazırlama tekniğinin içindedir.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Efendim, şimdiye kadar, bundan evvelki kanunlarımızda tanım sistemi yoktu.

BAŞKAN — «Kapsam» da yoktu.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Tanım, Amerikan sisteminden girdi. Bilhassa yeni idare hukuku hocalarımız -Sayın Şeref Gözübüyük başta olmak üzere- bu tanım sisteminin yerleşmesini istediler. Son yapılan kanunlara da bu tek tek girmeye başladı.

Bir ikinci husus efendim, şu noktada tasrih etmekte fayda var; Sayın Hocamın dedikleri çok doğru; bu birleştirme olmadan evvel bir kargaşa oldu; «acaba Danıştay üyesi hâkim mi değil mi, Yüksek Hâkimler Kurulu ve Danıştayda çalışan meslek mensubu ne demektir?» Bunların hepsi bununla kalkmış oluyor. Bu tüm kanunlarımızda, yeni kanunların hepsinde var.

BAŞKAN — Koyduk, hep koyduk.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — «Tanım» hepsinde var.

BAŞKAN — Gerçi bazı kanunlarda gerek yok, onlarda «tanım» koymadık zaten, kanunun gereği öyle.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Hatta Başbakanlığın da, yaptığı tamimde; «hazırlanacak kanunların bu sisteme göre düzenlenmesi» şeklinde emirleri var.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, şöyle bir tereddüt olur; çünkü Anayasa emrediyor, diyor ki: «Yargıda görevli hâkim ve savcılar kanunlarda gösterilen görevlerin dışında özel veya genel bir hizmet kabul edemezler.» Tabii, biz bu tarifi yapmazsak; Adalet Bakanlığı bünyesinde çalışan bir hâkim dışarıda bir ek görev alabilir. Ona mani oluyor.

İkincisi; terfilerini, derecelerini bu sisteme tabi tutuyoruz.

BAŞKAN — İşte; «çocuğunu, ailesini bildirmesi» filan var.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Bildirimleri buraya getiriyor, o nedene dayalıdır.

Her maddede bunu tekrar tekrar söylemekte büyük mahzur vardır. Biz 357 sayılı Kanunun 16 ncı ve 39 uncu maddeleriyle bu konuyu gidermişiz, demişiz ki: «Adli Müşavirlik, Millî Savunma Bakanlığı Kanunlar Dairesi, Hukuk Müşavirliği, Askerî Adalet Başkanlığı Teftiş Kurulunda çalışanların bu görevleri hâkimlikten sayılır». Bir maddeyle bunu bağlamışız. Kaldı ki, Anayasanın özellikle buna ağırlık veren 140 ıncı maddesi var.

«Hâkim ve savcı olup da adalet hizmetinde idari görevlerde çalışanlar, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tabidirler. Bunlar, hâkimler ve savcılara ait esaslar dairesinde sınıflandırılır ve derecelendirilirler, hâkimlere ve savcılara tanınan her türlü haklardan yararlanırlar» diye tek madde halinde bir ifade kullansaydık, belki bu tarife ihtiyaç kalmayabilirdi. Ama böylesine bir tarif getirmiş olmakla, her maddede bu tanıma tekrar tekrar gitmeye ve Anayasanın ilgili fıkrasını burada zikretmeye gerek kalmıyor.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Evet.

Yeni hazırlanan 3 üncü madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Yeni 3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonca iade edilen maddeler arasında 8 inci maddede vardı.

Yeni şekliyle 8 inci maddeyi okutuyorum

Adayların nitelikleri

MADDE 8. — Adaylığa atanabilmek için :

a) Türk vatandaşı olmak,

b) Giriş sınavının yapıldığı yılın Ocak ayının son günü itibarıyla, lisans ve lisansüstü (Master) öğrenimi yapmış olanlar için otuz, doktora öğrenimini tamamlamış olanlar için otuzbeş yaşını bitirmemiş olmak,

c) Adli yargı adayları için; hukuk fakültesinden mezun olmak veya yabancı bir hukuk fakültesini bitirip de Türkiye'deki hukuk fakülteleri programlarına göre eksik kalan derslerden sınava girip başarı belgesi almış bulunmak,

İdari yargı adayları için; hukuk veya hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilimler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında en az dört yıllık yükseköğrenim yapmış veya bunlara denkliği Millî Eğitim Bakanlığınca kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olmak,

d) Kamu haklarından yasaklı olmamak,

e) Yabancı ile evli olmamak,

f) Askerlik durumu itibarıyla askerlikle ilgisi bulunmamak veya muvazaflık hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedeğe geçirilmiş olmak,

g) Hâkimlik ve savcılık görevlerini sürekli olarak yurdun her yerinde yapmasına engel olabilecek vücut ve akıl hastalığı veya sakatlığı, alışılmışın dışında çevrenin yadırgayacağı şekilde konuşma ve organlarının hareketini kontrol zorluğu çekmek gibi özürlü durumları bulunmamak,

h) Taksirli suçlar hariç olmak üzere, ağır hapis veya üç aydan fazla hapis veya affa uğramış olsa bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüyü kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı bir suçtan veya kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hürriyeti bağlayıcı ceza ile hükümlü bulunmamak veya bu suçlardan veya taksirli suçlar hariç olmak üzere üç aydan fazla hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren bir fiilden dolayı soruşturma veya kovuşturma altında olmamak.

ı) Yazılı yarışma sınavı ile mülakatta başarı göstermek,

j) Hâkimlik ve savcılık mesleğine yakışmayacak tutum ve davranışlarda bulunmamış olmak,

Şarttır.

BAŞKAN — Bunun (c) fıkrası ile (h) fıkrası değiştirildi değil mi?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Hayır efendim, yalnız (h) fıkrası değişti.

BAŞKAN — Orada «Millî Eğitim Bakanlığı» yoktu; «YÖK» vardı.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — O bizimde vardı. Galiba Adalet Bakanlığı, önergesini geri aldı.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Evet geri aldık.

BAŞKAN — Evet, o sonradan geri alınmıştı.

Burada «kaçakçılık» ilave edildi.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Efendim buraya; «kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma» pasajlarını ilave ettik.

Tabii, Adalet Bakanlığı «Devlet Güvenlik Mahkemesinin görevine giren suçlar» diye düşünmüştü. Onun münakaşasını yaptık, eski metni muhafaza ettik.

Arz ederim efendim.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — 76 ncı maddeye paralel oldu Sayın Cumhurbaşkanım.

BAŞKAN — Evet.

«Yabancı ile evli olmamak» diyoruz, «yabancı uyruklu» demiyoruz. Çünkü, Türk olup da yabancı uyruklu da olabilir...

HÂKİM ALBAY ERSİN ESEROL (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, «hayatmos», uyruksuz da olabilir.

BAŞKAN — Evet uyruksuz da olabilir; yani Türktür, fakat İkinci Vatandaşlık Kanunundan yararlanarak Almanya'da Alman uyruğuna geçmiş olabilir, sonra tekrar Türk uyruğuna geçer. Onun için «yabancı» kelimesini kullandık.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet efendim.

BAŞKAN — Ama «yabancı» dedik mi, bunun içine, Kıbrıslı Türkler de giriyor.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Türkiye Cumhuriyeti dışındaki bütün devletler bunun kapsamına girer.

BAŞKAN — Evet, o mahzur çıkıyor ortaya.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Kerre içerisinde «Kıbrıslı Türkler hariç» diyelim; yazık oluyor oradakilere.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Çok politik olur.

BAŞKAN — Evet, çok politik olur. Evlenemiyorlar; subaylardan da var zannediyorum.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Evet, subaylardan, astsubaylardan, sivil memurlardan var.

BAŞKAN — Onlar da evvela gelsin Türk vatandaşlığına geçsin, ondan sonra hâkimlik yapsın; çünkü başka çare yok, Kıbrıslı diye özel bir madde de koyamayız buraya.

KEMALETİN ALIKAŞIHOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Cumhurbaşkanım, zannediyorum nüfus politikası bakımından müsaade edilmiyor Türk vatandaşlığına geçmelerine.

BAŞKAN — Bu sefer, göç ediyorlar buraya.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Kanunen geçmesin de evlensin.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Zaten buraya koysak, o zaman yalnız hâkim ve savcılarla ilgili olur.

BAŞKAN — Evet, yalnız hâkim ve savcılar için demedim, genel bu.

KEMALETİN ALIKAŞIHOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Devlet Memurları Kanununda yok.

BAŞKAN — Silahlı Kuvvetler Kanununda var, zannediyorum şimdi Hariciyeye de gelecek.

Bu yeni 8 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Yeni hazırlanan 8 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, bu maddeye paralel olarak hazırlanan 9 uncu maddeyi okutuyorum :

Adaylığa atama

MADDE 9. — Her yıl alınacak aday sayısı, kadro ve ihtiyaç durumuna göre Adalet Bakanlığınca saptanır.

Yukarıdaki maddede belirtilen niteliklere sahip olup, yazılı yarışma sınavı ile mülakatta başarı gösterenler, başarı derecelerine göre sıraya konularak Adalet Bakanlığınca önceden saptanacak ihtiyaç sayısınınca, daha önce başka görevlerde iktisap etmiş oldukları kadro, maaş ve derecelerine bakılmaksızın lisans, lisansüstü (master) ve doktora öğrenim durumlarına göre Devlet memuriyetine giriş derece ve kademesi ile adaylığa atanırlar. Bu sıraya göre ihtiyaç sayısınınca atanmaların dışında kalanlar bir hak iddia edemezler.

Doktora yapanlar sadece mülakata tabi tutulurlar.

Adli yargı adayları, stajlarını adliye mahkemelerinde, Cumhuriyet savcılıklarında, icra dairelerinde ve sorgu hâkimliklerinde; idarî yargı adayları, stajlarının ilk bir yılını Danıştayda, bir yılını da bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde yaparlar.

Ankara'daki adli yargı adaylarının ayrıca, yönetmelikte belirlenecek süre ile Yargıtayda staj yapmaları sağlanır.

Adaylar, büro ve kalemelerde gördükleri bütün işlerden dolayı asıl görevliler gibi sorumludurlar.

Adayların yarışma sınavı, mülakat ve stajları ile 8 inci maddenin (g) bendinin uygulanmasına ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN — Tabii, dün de konuştuğumuz gibi; Adalet Bakanlığı bu hâkimler için akademi kurduktan, Danıştay da kendine göre aday yetiştirecek kuruluşu tesis ettikten sonra, bu maddenin değişmesi lazım. O kanun çıkarıldığında, ona göre bu madde de değişecek. Şimdilik iki tarafta da süre iki sene oluyor değil mi?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet efendim; gerek adli yargıda, gerekse idarî yargıda iki sene. Adli yargıdakiler hiç değişikliğe tabi tutulmadı. İdarî yargıdakiler birinci yıllarını Danıştayda, ondan sonrakini de diğer kademelerde yapacaklar.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim müsaade ederseniz bir hususu arz edeyim.

Bilhassa, Danıştayda staja tabi tutulacak idarî yargı adayların müşkül vaziyette kaldığını kabul etmek lazım. Şöyle ki : Bir yıl Danıştayda hizmet edecek, ikinci yıl, eğer Türkiye sathına bu kişileri yayarlarsa bir yıl da gidip orada staj yapacak. Efendim; ev tutamaz, hiçbir şey yapamaz.

Ondan sonra da üçüncü bir tayin olacak; stajını bitirdikten sonra aslı hâkim olarak bir yere tayini çıkacak.

Binaenaleyh, Danıştayda bir yılını bitirenlerin Ankara'daki bölge idare mahkemeleri veya idare mahkemelerinde çalışmalarının mutlaka sağlanması lazım ki iki sene hiç olmazsa ailesiyle birlikte stajını aynı yerde yapabilsin.

BAŞKAN — Yalnız rakam bunda mühim. Bir senede kaç kişi alınıyor?

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Geçen celsede de arz etmiştim Sayın Cumhurbaşkanım, 50' den fazla kesinlikle alınmamıştır.

BAŞKAN — Değişiklik var. Onu şunun için sordum; 50 - 60 - 70 kişi olursa, Ankara'da kaç tane bölge idare mahkemesi var?

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Ankara'da üç idare mahkemesi ve bir de vergi mahkemesi var. Zaten 50 rakamını ben azamî olarak aldım. Tabii ki bunun altında tutulması, kalite bakımından daha büyük avantaj sağlar. Yüzde otuzdan yukarı alınmamıştır. 30 kişi, 40 kişi alındığı zaman da Ankara'daki mevcut idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri bu işe rahatça katlanır.

BAŞKAN — Yani, «Ankara kâfi gelir» diyorsunuz?..

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Kâfi gelir, çünkü Ankara'ya ilaveler yapılıyor daima.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Cumhurbaşkanım, buraya bir elastikiyet daha kazandırılabilir efendim. Artık bu konuda zapta mı atif yaparız, yoksa yönetmelikle mi düzenleriz bilemiyorum. Eğer hâkim namzedi Zonguldak'lı ise ve Zonguldak'ta bölge idare mahkemeleri varsa - ki olacaktır tabii - binaenaleyh, arzusuyla ve evi de orada ise, stajının ikinci yılını tamamlamak için oraya gidebilir. Yani, buna da cevaz verecek bir elastikiyet getirmekle Danıştayın da arzu ettiği staj usulünü gerçekleştirebiliriz.

BAŞKAN — Onu yönetmelikle de sağlayabilirsiniz. Burada, «Ankara'da» demeyelim, sonra bağlarız kendimizi.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Şöyle de denebilir : «İsteklerine göre bölge idare mahkemelerinde stajlarını tamamlarlar.»

BAŞKAN — «İsteklerine göre» dersek bu sefer hepsi bir yerde toplanır.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, mutlaka ailelerinin bulunduğu yerleri isteyeceklerdir, özellikle.

BAŞKAN — Hayır, bakarsınız hepsi İstanbul'u, İzmir'i ister. Eğer böyle isteklerine göre hareket edersek, isteklerinin dışında bir yere gönderemeyiz o zaman.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, «istekleri de dikkate alınmak suretiyle» diyelim.

BAŞKAN — Onu yönetmelikle yapsınlar, yönetmeliğe koysunlar.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Yönetmelikle olur.

BAŞKAN — Yönetmeliğe konsun. Bunu da dikkate alır; stajını evvela Ankara'da yaptırmayı esas alır; müracaat çok olduğunda veya dışarıya gitmek isteyenler varsa ona göre düzenleme yapar.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, 200 kişiyi geçecektir bu adaylar, azamî 200 kişi olabilir; bunun bir kısmı İstanbul'da stajını yapar, bir kısmı Ankara'da.

BAŞKAN — Hayır, «50'yi geçmeyecek» diyor Danıştay Başkanı.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Hayır, 200 kişi kadrolu zaten. Bunların içerisinde değişenler azamî 50 veya 30 kişidir.

BAŞKAN — O da idarece yapılabilir.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Bunu da büyük şehirlerde, İstanbul'da, İzmir'de, Ankara'da yapabilirler.

BAŞKAN — Onu yönetmeliğe bırakırız.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Efendim, biz aksine bir hüküm koymadık. Hatta Komisyonunda biz bu konuyu tartışarak şu yargıya vardık ve dedik ki; «İdarî yargıda çalışanlar ilk yılını Danıştayda, Ankara bölge idare ve vergi mahkemelerinde tamamlarlar. Ancak bunlardan isteyenler dışarıdaki idare, bölge idare ve vergi mahkemelerinde de görev yapabilirler.»

BAŞKAN — Kanun buna mani değil ki.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Mani hal yok. «Yönetmeliğe koyacağız» diye de izahatta bulundular.

Arz ederim.

BAŞKAN — Tamam.

9 uncu madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Bu yeni 9 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi yine Komisyona iade edilip de yeniden hazırlanması istenen 11 inci maddeyi okutuyorum :

Adaylar hakkında düzenlenecek belgeler

MADDE 11. — Her adayın vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyet ve başarı ile görevine bağlılığı ve ahlakî gidişine dair bilgi; çalıştığı daire amirleri tarafından o dairedeki staj süresinin sonunda düzenlenip, mensup olduğu adalet komisyonuna verilecek belgeler ile adalet komisyonunun mütalaasından ve adalet müfettişlerinin raporlarından alınır. Yargıtay ve Danıştayda staj yapan adaylar için çalıştığı daire

amirleri tarafından o dairedeki staj süresinin sonunda düzenlenecek raporlar Adalet Bakanlığına gönderilmek üzere ilgisine göre Yargıtay Birinci Başkanlığına ve Danıştay Başkanlığına verilir.

Yukarıdaki fıkra da gösterilen merciler, bu husustaki kanaat ve mütalaalarını, Adalet Bakanlığınca hazırlanacak fişlere yazarlar.

BAŞKAN — Eskiden hepsi adalet komisyonuna veriliyordu, şimdi buna açıklık getirdiniz.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet efendim. Yargıtayda ve Danıştayda bulunanlar staj yaptıkları dairelerdeki müesseselerden fişlerini, sicillerini alacaklar, Adalet Bakanlığına, başkanlıkları kanalıyla gönderecekler.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Bugünkü uygulama da öyle zaten.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Eskiden adalet komisyonlarında toplanırdı, oradan Adalet Bakanlığına giderdi, o da Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna gönderiyordu.

BAŞKAN — Ama şimdi Yargıtayda, Danıştayda staj görüp de adalet komisyonuna göndermek tuhaf oluyor.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Efendim eski uygulama; Yargıtay ve Danıştaydakiler adalet komisyonuna gidince daha dün bir makama gitmiş gibi değerlendiriliyor idi. Bu sistem içinde, Yargıtay ve Danıştay doğrudan Adalet Bakanlığına gönderecek.

BAŞKAN — Mesele kalmadı.

Kâşifoğlu buna muhalif ama, doğrusu bu.

KEMALETTİN ALİKÂŞIFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Cumhurbaşkanım iki tür uygulama var; özür dilerim huzurunuzu işgal ediyorum.

Bir yılını doldurduğu zaman Hâkimler ve Savcılar Kurulu onu mesleğe kabul kararı verebilecektir. Bu halde yapılacak işlem şudur : O arkadaşına biz savcı yardımcısı, hâkim yardımcısı olarak görev verebileceğiz. Yani iki tür aday vardır :

1. Bir yılını dolduran adaylar,
2. Bir yılını doldurmamış adaylar.

Bir yılını doldurmamış aday hiçbir zaman yargı görevi alamaz, ama bir yılını doldurduğu zaman mesleğe kabul kararı verilebiliyor.

BAŞKAN — Hayır, onu da kaldırdık; şimdi iki yıl oldu. Eskisini söylüyorsunuz.

KEMALETTİN ALİKÂŞIFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Hayır, Danıştaya verdiğimiz tecrübeli arkadaşlar, artık onların fişi sözkonusu değil, Danıştay bunu Adalet Bakanlığına yollar.

BAŞKAN — Şimdi bu iyi oldu, işte onu diyorum.

KEMALETTİN ALİKÂŞIFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Çok iyi oldu, yani uyum içindeyiz.

Arz ederim.

BAŞKAN — 11 inci madde üzerinde başka söz almak isteyen varmı? Yoktur.

Bu yeni 11 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dünkü birleşimde 48 inci maddeyi de Komisyona iade etmiştik, onu da hazırlamış Komisyon. Şimdi o yeni 48 inci maddeyi okutuyorum :

Başka iş ve görevler

MADDE 48. — Hâkim ve savcılar, bilimsel araştırma ve yayınlarda bulunabilirler. İzin alma koşulu ile, davet edildikleri veya yetkili makamlarınca görevlendirildikleri, ulusal ve uluslararası kurul, kongre, konferans ve benzeri bilimsel toplantılarla meslekleriyle ilgili diğer toplantılara katılabilirler.

Bu konuda devlet memurları hakkındaki hükümler uygulanır.

Hâkim ve savcılar, Adalet Bakanının izin vermesi koşuluyla adalet yüksekokulları ile hizmet öncesi, hizmet içi ve bir üst göreve hazırlama kurslarında meslek ile ilgili konularda ders ve konferans verebilirler.

Hâkim ve savcılar, kanunlarda belirlenenlerden başka, resmî ve özel hiçbir görev alamazlar, kazanç getirici faaliyetlerde bulunamazlar. Eşlerinin, reşit olmayan veya kısıtlanmış çocuklarının kazanç getiren sürekli faaliyetlerini Adalet Bakanlığına onbeş gün içinde bildirmekle yükümlüdürler.

BAŞKAN — Bir hâkim, bir savcı iyi bir ressam olsa ve tablolar yapsa sergi de açıp satsa, bu ticaret mi sayılır?

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Yapamaz Sayın Cumhurbaşkanım.

BAŞKAN — Beste yapsa; iyi bir bestekâr olabilir Allah vergisi bu ya; doktordan ç'kmıyor mu bestekâr, sanatkâr? Çıkıyor.

Şimdi bu ona girer mi? Giriyor. Esasında girmemesi lazım. Bu bir kazanç değildir, bu bir şahsî kabiliyettir.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Herkes yapamaz bunu.

BAŞKAN — Yapamaz.

Allah vermiş onu. Çünkü bilirim ben, hedayinabit yetişmiş ressamlar vardır, hiç okula gitmediği halde.

Şimdi hâkim olmuştur diye, bununla ne alakası var? Bir sergi açabilir. Bu da bana biraz tuhaf geliyor.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, konu sadece bestekârlık ve ressamlıkla ilgili değil, kazanç getirme konusu var.

BAŞKAN — Ben onu söyledim; tabii, diğerlerine bir şey demiyoruz.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Özellikle bizde bir hâkim albay vardı, resim yapardı ve bir vakfa bağışta bulunurdu.

BAŞKAN — Peki kitap yazdı, şiir yazdı; şiir kitabını bassa satsa, kazanç mı olacak şimdi bu?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Kazanç olur.

BAŞKAN — Oldu mu, şiir yazmasını mı bu şimdi? Bedava mı bastırarak eserini?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Bir vakfa bağışlıyor, mecburi bağışlıyor. Ama meslekî kitap yazabiliyorsa onun mahzuru yok; çünkü, o mesleği ile ilgili konu oluyor, onu yapabiliyor. Meslek dışı kazanç sağlayacak şekilde olanlar için burada söylemenler.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Hâkimlerden hiç bestekâr çıkmamış...

BAŞKAN — Bundan dolayı çıkmamış.

Diğer bütün ülkelerde de böyle midir?

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Birçok ülkelerde bu şekildedir Sayın Cumhurbaşkanım. Aslında böyle olması memleket için daha hayırlıdır.

BAŞKAN — Bu yeni 48 inci maddeye «devlet memurları hakkındaki hükümler uygulanır» hükmünün ilavesiyle, dünkü münakaşa konusu olan husus halledilmiş oldu.

48 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu suretle, dünkü birleşimde Komisyona iade edilmiş bulunan 3 üncü, 8 inci, 9 uncu, 11 inci ve 48 inci maddeler kabul edilmiş oldu.

Şimdi, 51 inci maddeden itibaren görüşmelere devam ediyoruz.

51 inci maddeyi okutuyorum :

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hâkimlik ve Savcılık Görevlerinin Sona Ermesi Çekilme

MADDE 51. — Hâkim ve savcılar, Adalet Bakanlığına yazılı olarak başvurmak suretiyle görevlerinden çekilme isteğinde bulunabilirler.

Çekilme isteğinde bulunan, isteğinin kabulüne kadar görevine devam eder; ancak, istem tarihinden itibaren bir ay içinde cevap gelmediği takdirde görevini bırakabilir.

Olağanüstü mazeretleri ile çekilenler, Adalet Bakanlığına bilgi vermek şartıyla bir ay kaydına tabi değildirlir.

İzinsiz veya kabul edilir mazeretleri olmaksızın; görevlerini terkederek bu terki kesintisiz on gün devam ettirenler veya bir yılda toplam otuz gün görevde gelmeyenler çekilmiş sayılırlar.

Hâkimler ve savcılar siyasî partilere giremezler, girenler çekilmiş sayılırlar. Siyasî partiye girenler bir daha mesleğe kabul edilmezler.

BAŞKAN — Bundan evvelki maddelerde «meslekten çekilmiş sayılır» dedik.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — «Mesleklerinden çekilmiş sayılırlar» efendim.

BAŞKAN — Burada ise; «görevlerinden çekilmiş sayılır» dedik. Tasarıda; «başurma suretiyle görevlerinden çekilme isteğinde bulunabilirler» denilmektedir; öyle değil mi Necdet Paşa?

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — «Görevlerinden çekilmiş sayılırlar.»

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Müsaade ederseniz, kenar başlığına bir kere «Meslekten çekilme» demek lazımdır efendim. Çünkü bir de muhakemeden kendisini çekmesi var, yani karıştırılmış olmasın.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — O, davaya bakmaktan çekilme oluyor.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Bu, meslekten çekilme oluyor. O bakımdan, buyurduğunuz veçhile bunu tashih etmekte yarar vardır efendim. Kenar başlığı «Meslekten çekilme» olmalıdır.

BAŞKAN — Kenar başlığını öyle yazarsak mesele kalmaz zaten. Yani öyle deyince; «onlar da meslekten çekilmiş» sayılırlar.

«Görevden çekilme» deyince sanki hâkimlikten çekilmiş, ama savcılık yapabilir manasını taşır.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — «Meslekten çekilme» demek daha doğru oluyor efendim.

BAŞKAN — «Meslekten çekilme» doğrusudur. «Ben, savcılıktan çekiliyorum, ama meslekten çekiliyorum, hâkimlik yapacağım» diyebilir. Onun için kenar başlığı «Meslekten çekilme» oluyor değil mi?

KEMALETTİN ALIKÂŞIFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Son fıkraya da uygun oluyor, çünkü devamında «bir daha mesleğe kabul edilmezler» deniyor.

BAŞKAN — Tamam; «mesleğe kabul edilmezler» diyor, doğru. O zaman mesele kalmaz.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Yine son fıkrada; «siyasî partiye girenler meslekten çekilmiş sayılırlar» denilmektedir. Sayın Cumhurbaşkanım, Bunun yerine, «mesleklerinden çekilmiş sayılırlar» demek daha uygun olur mu acaba?

BAŞKAN — «Hâkimler ve savcılar siyasî partiye giremezler, girenler meslekten çekilmiş sayılırlar» denilmektedir.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — İcap eder mi böyle bir değişiklik, yoksa yukarıda buna benzer bir hüküm var.

BAŞKAN — Yukarıda da geçti.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Başlıkta olduğuna göre olmasa da olur efendim.

BAŞKAN — Yalnız birinci fıkra da mühim; «görevlerinden» dedik. «Hâkim ve savcılar Adalet Bakanlığına yazılı olarak başvurmak suretiyle mesleklerinden çekilme isteğinde bulunabilirler» diye düzeltmek lazım onu; yani «görevlerinden» değil.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Evet, «mesleklerinden» demek lazım.

BAŞKAN — Ondan sonra, «Çekilme isteğinde bulunan isteğinin kabulüne kadar görevine devam eder» deniliyor; bu doğru.

«Ancak, istem tarihinden itibaren bir ay içinde cevap gelmediği takdirde görevini bırakabilir» denilmekte ve bu da doğru oluyor. Çünkü görevine devam ediyor ve hâkimdi zaten. Ondan sonra «mesleğini bırakır» demeyelim, zira sadece o görevini bırakıyor.

KEMALETTİN ALIKÂŞIFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sorumluluğu sona eriyor efendim, artık yargı yetkisi kalmıyor onda.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, üçüncü paragraftaki «olağanüstü mazeretleri» ibaresi de çok geniş anlamlı oluyor.

BAŞKAN — Evet; «olağanüstü mazeretler» nedir, olağanüstü mazereti nasıl kabul edeceğiz biz?

«Olağanüstü mazeretleri ile çekilenler, Adalet Bakanlığına bilgi vermek şartıyla bir ay kaydına tabi değildirlir.» denildiğine göre ne gibi olağanüstü bir hal olabilir; Komisyon Sözcüsü arkadaşımız açıklayabilir mi?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 94 üncü maddesinden bu hüküm aynen alındı.

Örneğin; istifa etmesinin nedenleri, yani meslekten çekilme isteğinin nedenleri çocuğunun ağır hasta olması, taşradan Ankara'ya tedaviye getirmesi gibi hallerdir. Böyle çok olağanüstü mazereti varsa, bir ay kaydına tabi tutulmadan Adalet Bakanlığına bilgi verip ayrılmasına imkân vermek için konulmuş bir hükümdür.

BAŞKAN — Yalnız, kendisine göre bu olağanüstüdür de, Bakanlık olağanüstü kabul etmeyebilir; yani bu takdiri kim yapacaktır, şahsın kendisi mi yapacaktır, Bakanlık mı yapacaktır?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, tabii ki, meslekten bu şekilde çekilen hâkimler eğer genç yaşta çekilmişlerse, ileride tekrar dönmek isteyeceklerdir. Dönmek istedikleri zaman Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, çok basit bir mazeret öne sürüp de görevini üç gün içinde terk eden ve bir ay Adalet Bakanlığında cevap beklemeyen hâkimi, tekrar mesleğe almayacaktır.

BAŞKAN — Zaten alınmaz.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Bunun dışında artık hâkimlik görevi yaptıktan sonra, hatta bu kadar sene devlet memurluğunda hizmet yaptıktan sonra bir ay daha bekler; ama çok olağanüstü mazereti varsa bunu da kendisi takdir etsin şeklinde düşünmüştük.

BAŞKAN — Bunu saymıyoruz, yani bu olağanüstü hali tadat edemiyoruz.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Ancak, netice itibarıyla bu idarî bir hizmettir. Gerektiğinde Adalet Bakanlığı, hâkim ve savcılarının görevlerini hemen bırakmalarını, an-

cak şu, şu benzer olağanüstü durumlarda mazeretleri nedeniyle bırakabilecekleri şeklinde bir genelge gönderilebilir.

BAŞKAN — Yani beklemese ne olur? Zaten altında «30 gün göreve gelmezse meslekten çıkarılmış sayılır» diyoruz. Emeklilik hakkını kazanmışsa, emekliliğini kaldırabilir miyiz?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Hayır.

BAŞKAN — O halde fazladan bir hüküm bu.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Aslında Silahlı Kuvvetlerden başka hiçbir müessesede böylesine bir şey yoktur. Hiç kimseyi zorla görevde tutmaya imkân yoktur; ama olabilir ki, fevkalade bir mazereti vardır kendince ve sübjektif dahi olsa bu mazeret gene de üzerinde durulacaktır.

BAŞKAN — Bizimkine benzetmişler, ama bizde fevkalade mazeret de yoktur.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Hayır, yoktur.

BAŞKAN — Bizde cezası vardır da onun için, burada ise ceza yok.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Hayır, istifanız veya emekliliğiniz kabul edilinceye kadar sizi mutlaka tutar. Kabul edilmeden ayrılmanız halinde kanunî işlem yapılır.

BAŞKAN — Tabii, ayrılınca mahkemeye verir, firar suçuna girer.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Bir yerde bu, caydırıcılıktan başka bir şey ifade etmez. Yoksa, «Ben yarından itibaren gelmiyorum» dese, hiç kimse onu bağlayamaz.

BAŞKAN — Kimse bir şey yapamaz.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Yani memuriyetten ayrılırken arkasında kötü bir intiba bırakmayacak. Bir de, arz ettiğim gibi, tekrar memuriyete dönüşünde durumu dikate alınacaktır.

BAŞKAN — 51 inci maddeyi kenar başlığıyla birlikte tekrar okutuyorum :

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hâkimlik ve Savcılık Görevlerinin Sona Ermesi
«Meslekten çekilme»

MADDE 51. — Hâkim ve savcılar, Adalet Bakanlığına yazılı olarak başvurmak suretiyle mesleklerinden çekilme isteğinde bulunabilirler.

Çekilme isteğinde bulunan, isteğinin kabulüne kadar görevine devam eder; ancak, istem tarihinden itibaren bir ay içinde cevap gelmediği takdirde görevini bırakabilir.

Olağanüstü mazeretleri ile meslekten çekilenler, Adalet Bakanlığına bilgi vermek şartıyla bir ay kaydına tabi değildirlir.

İzinsiz veya kabul edilir mazeretleri olmaksızın, görevlerini terkederek bu terki kesintisiz on gün devam ettirenler veya bir yılda toplam otuz gün görev gelmeyenler meslekten çekilmiş sayılırlar.

Hâkimler ve savcılar siyasi partilere giremezler, girenler meslekten çekilmiş sayılırlar. Siyasi partiye girenler bir daha mesleğe kabul edilmezler.»

BAŞKAN — Okunan bu 51 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi bu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

52 nci maddeyi okutuyorum:

Olağanüstü hallerde çekilmeye usul ve genel olarak çekilmenin sonuçları

MADDE 52. — Olağanüstü hallerde, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş halinde, o bölgelerde görevli hâkim ve savcılar çekilme istekleri kabul edilmedikçe veya yerlerine atanacaklar gelip işe başlamadıkça görevlerini bırakamazlar.

Yukarıdaki fıkraya aykırı hareket edenler bir daha mesleğe alınmazlar.

BAŞKAN — Bu bir müeyyide değil.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Hayır, değil. Ama bir ceza da veremiyoruz.

BAŞKAN — Bu bir müeyyide değil; savaş hali, seferberlik hali var; yani savaş alanına yakın bir bölgeye verildi bir hâkim, görev yerine gitmedi, çekildi, «Bir daha da mesleğe almazsan alma» dedi.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Savaş hali ve olağanüstü hallerde mutlaka sıkıyönetim ilan edilecektir. Bir yerde hâkimlerin görevleri çok daralacaktır ve sıkıyönetim bölgesine atanan hâkimlerde de zaten çekilme hakkı kalmayacağı için, o kadar tehlikeli bir madde değil uygulamada; ama bir ceza tehdidi de koyamıyoruz.

BAŞKAN — Diğer devlet memurlarında da bu var.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — 657 sayılı Kanununun 96 ncı maddesi.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Devlet Güvenlik Mahkemelerini müstakil olarak bunun içine sokabiliriz. Çünkü onlar her zaman vardır. Olağanüstü halde, sıkıyönetim halinde, seferberlik halinde Devlet Güvenlik Mahkemesi işlemektedir. Bunun hâkiminin de bu şartlara tabi olması gerekir gibi geliyor.

BAŞKAN — O zaman oraya hâkim bulmakta zorluk çekeriz, böyle bir yola gitmeyelim.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ — (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Zaten hâkimler orada belli müddetle kalıyor, o müddete riayet etmeden ayrılmasınlar. Çünkü o mahkemeyi de boş bırakmamak esas tabii. Mahkemelerin boş bırakılmayacağını, takdir buyurulacağı gibi, birtakım sebepleri var, zorlayıcı sebepler. Aynı sebepler Devlet Güvenlik Mahkemeleri için de geçerli efendim.

HÂKİM ALBAY EDİP GÜLTEKİN (Adalet Komisyonu Üyesi) — Devlet memurudur. Olamayacaklarına ilişkin bir hüküm koyalım, 657 sayılı Kanunda da var; yani, «olağanüstü hallerde devlet memurluğuna da alınmazlar» diyelim.

BAŞKAN — Yalnız mesleğe alınmazlar değil.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Tensip buyurursanız şöyle yapalım:

«Yukarıdaki fıkraya aykırı hareket edenler, bir daha devlet memurluğu dahil, mesleğe alınmazlar; veya «Mesleğe veya devlet memurluğuna alınmazlar.»

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Zaten maddenin ilk yazılışı «Olağanüstü hallerde çekilme usulü ve genel olarak çekilmenin sonuçları hakkında devlet memurluğu kanunu hükümleri uygulanır» şeklinde idi.

BAŞKAN — Ona uydurmuşlar.

52 nci maddenin ikinci fıkrasını yeniden okutuyorum:

«Yukarıdaki fıkraya aykırı hareket edenler bir daha mesleğe veya devlet memurluğuna alınmazlar.»

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — «Savaş halinde o bölgelerde görev yapan hâkim ve savcılar» deniyor. Yani, savaş halinde memleketin her tarafı dahil olmaz mı?

BAŞKAN — Hayır, olağanüstü hal; sıkıyönetim var ya, onu da kapsıyor.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Yani olağanüstü hallerde, ki sıkıyönetim, topyekûn seferberlik

de öyle kabul ediliyorsa, o zaman; «Sıkıyönetim ilan edilmiş bölgelerdeki görevli hâkim ve savcılar» diyelim.

BAŞKAN — Savaş hali bütün Türkiye'de olduğuna göre artık o bölge mevzu bahis değildir. «O bölgelerden» kasıt, olağanüstü halde, sıkıyönetimde, seferberlikte.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Olabilir de; «Savaş hali» ni diyorum ben.

BAŞKAN — Savaş hali zaten bütün Türkiye'yi kapsar.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Efendim; buradaki olağanüstü hal, sıkıyönetimle bağlantılıdır.

BAŞKAN — Seferberliğe de bağlıdır, kısmi olabilir: «Falan falan vilayetlerde seferberlik ilan edilmiştir» denebilir.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — O bölgedeki hâkimlere yasak getiriyor.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanı, 1211 sayılı Seferberlik Kanununun 3 üncü maddesinde, «seferberlik ilan edilmeden muhasemat fiilen başladığı zaman, kanunlarda yazılı savaş hali hükümlerinin uygulanabilmesine Bakanlar Kurulu karar verir» diyor.

1974 Kıbrıs çıkartmasının akabinde Kıbrıs'taki Silahlı Kuvvetler mensupları için, savaş ilan edilmeden muhasemat fiilen başladığı için, orada savaş hükümlerinin uygulanmasına karar verildi.

BAŞKAN — Kore'de de öyle idi.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Evet efendim.

Ayrıca, herhangi bir bölgede fiili muhasemat başladığı zaman, o bölgede de kanunlarda yazılı savaş hali hükümlerinin uygulanmasına Bakanlar Kurulu karar verebilir.

Komutanımın buyurdukları redaksiyon bakımından çok haklı tabii, savaş Türkiye çapında olursa, savaş hali hükümlerinin uygulanması o bölgede olmaz. Ancak biz Komisyon olarak yaptığımız çalışmalarda; 1211 sayılı Seferberlik Kanununun arz ettiğim 3 üncü maddesi gereğince bir Bakanlar Kurulu kararı alınmasını, Türkiye'nin bir bölgesinde savaş halinin kabul edilmesi halinde de işlerliğini belirtmek için böyle bir düzenlemeye gidilmesi lüzumunu hissettik.

Ârz ederim.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Savaş hiçbir zaman bölgevi olmaz.

BAŞKAN — Mesela; Kıbrıs'a giden birliklerde savaş hali.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — O başka, yurt dışına çıkmış. Bugün bizim millî sınırlarımız içerisinde savaş dediğimiz zaman bütün Türkiye'yi ilgilendirecektir, tümüne birden racidir.

BAŞKAN — O zaman, bu tabii bütün Türkiye sathına sıçrar.

52 nci madde üzerinde başka söz isteyen var mı?

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Devlet memurlarının kamu kurum ve kuruluşlarındaki hizmetlerini bu maddenin şumulü içerisine almadık, onu ilave etsek mi acaba diyorum?

BAŞKAN — «Yukarıdaki fıkraya aykırı hareket edenler bir daha mesleğe alınmazlar veya kamu kurum ve kuruluşlarında çalışamazlar.» Böyle mi olacaktı?

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Bu şekilde daha şümulü olur.

BAŞKAN — «Mesleğe ve kamu görevlerine alınmazlar.»

ORHAN DÜLGERLER (Millet Meclisi Kanunlar Müdürü) — «Mesleğe alınmazlar, kamu görevi yapamazlar.»

BAŞKAN — O da olur, «Mesleğe alınmazlar, kamu görevi yapamazlar.»

KEMALETTİN ALİKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Kamu görevi yapmak ayrı keyfiyet, kamu kurumlarında görev alma ayrı keyfiyettir.

Eğer «Kamu Kurumlarında görev alamazlar» denirse, noterlik de bir kamu hizmetidir, avukatlık da bir kamu hizmetidir. Onlarda da görev alamazlar.

O bakımdan; «Görev alamazlar» deyimini daha isabetli olur.

BAŞKAN — «Bir daha mesleğe alınmazlar ve kamu kurum ve kuruluşlarında görev alamazlar» diyelim.

Son fıkrayı yeni şekliyle okutuyorum:

«Yukarıdaki fıkraya aykırı hareket edenler bir daha mesleğe alınmazlar ve kamu kurum ve kuruluşlarında görev alamazlar.»

52 nci madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yok.

52 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

53 üncü maddeyi okutuyorum:

Hâkimlik ve savcılık görevlerinin sona ermesi.

MADDE 53. — Hâkim ve savcılarının :

a) Bu Kanun hükümlerine göre meslekten çıkarılmaları veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilmesi,

b) Haklarında soruşturma ve kovuşturma bulunması halleri hariç olmak üzere, mesleğe alınma koşullarından herhangi birini taşımadıklarının sonradan anlaşılması,

c) Görevdeyken, 8 inci maddenin (a), (d) ve (e) bentlerinde yazılı niteliklerden herhangi birini kaybetmeleri,

d) Meslekten çekilmeleri veya çekilmiş sayılmaları.

e) İstek, yaş haddi veya malullük nedenlerinden biriyle emekliye ayrılmaları,

Hallerinde görevleri sona erer.

BAŞKAN — «Ölüm» hali vardı, onu çıkarmıştınız....

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Aslında ona bir yerde ihtiyaç var, ama emir buyurdunuz çıkardık.

BAŞKAN — O ölen adamı, mezardan mı çıkarıp getireceğiz?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Hayır öyle değil, gaip olma müessesesi var. Ama tatbikatta bir sıkıntı doğurmaz, zaten sonradan ölümlerine karar veriliyor.

BAŞKAN — Garibimize gitti. Diğer kanunlarda var mı?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Devlet Memurları Kanununda var.

BAŞKAN — Devlet Memurları Kanununda mı?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Arz edeyim efendim.

KEMALETTİN ALİKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, 98 inci madde.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Memurluktan çekilme isteği, yaş haddi, malullük ve sıhhi sebeplerden birisiyle emekliye ayrılması..

BAŞKAN — Varsa orada, buraya da koyalım.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Generalimin belirttikleri gibi; hâkimin akıbeti meçhul olup da belirli bir süre sonra mahkemeye müracaat edip, gaipliği hakkında karar alınırsa ölmüş sayılıyor.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Oradan kaynaklanıyor bu.

BAŞKAN — Hayır, Devlet Memurları Kanununda varsa biz de oraya koyalım.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Var efendim.

BAŞKAN — O zaman «f) Ölümleri» fıkrasını bu-
raya ilave edelim.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanı, orada da yanlış aslında.

BAŞKAN — Yanlış ama çıkmış bir kere o.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Çünkü gaipliğine karar verilen kişinin, muayyen süre sonra ortaya çıkmaması halinde «öldüğüne» karar veriyorlar. Zaten tabii bir ölüm veya hukuki bir ölüm aynı neticeyi verir.

BAŞKAN — 53 üncü maddeye (f) fıkrasını da ilave ederek okutuyorum:

«f) Ölümleri,
Hallerinde görevleri sona erer.»

BAŞKAN — (f) fıkrasının da ilavesiyle 53 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

53 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

54 üncü maddeyi okutuyorum:

DÖRDÜNCÜ KISIM Çalışma Saatleri, İzinler

BİRİNCİ BÖLÜM Çalışma Saatleri

Çalışma saatleri

MADDE 54. — Hâkim ve savcılar, haftalık çalışma süresi ve günlük çalışma saatleri yönünden Devlet Memurları Kanunundaki hükümlere tabidirler.

Ancak, hizmetin gerekleri ile görevin özelliklerinden doğan haller ve özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

BAŞKAN — 54 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

54 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

55 inci maddeyi okutuyorum:

Yıllık ara vermeden yararlanma

MADDE 55. — Hâkim ve savcılar, usul kanunlarında gösterilen yıllık ara vermeden yararlanırlar.

Yıllık ara vermeden yararlanan hâkim ve savcılara o yıl için ayrıca yıllık izin verilmez.

Yıllık ara vermeden yararlanma koşul ve yöntemleri Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca saptanır.

BAŞKAN — 55 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

55 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

56 ncı maddeyi okutuyorum:

İKİNCİ BÖLÜM İzinler

İzinler

MADDE 56. — Yıllık ara vermeden yararlanmayan hâkim ve savcılara Adalet Bakanlığınca uygun görülecek zamanlarda normal yol süresi hariç otuz gün yıllık izin verilir.

Birbirini izleyen son iki yılın izni bir arada verilebileceği gibi yıllık izinler bölümlere ayrılarak da verilebilir. Daha önceki yıllara ait izin hakları düşer.

Acil ve zorunlu hallerde, ilgisine göre ağır ceza Cumhuriyet savcıları veya adalet komisyonu başkanları üç güne kadar mazeret izni verebilirler. Verilen izinler Adalet Bakanlığına bildirilir.

Hâkim ve savcılarının; mazeret, hastalık ve aylıksız izinleri hakkında Devlet Memurları Kanunundaki hükümler uygulanır.

BAŞKAN — Bu aylıksız izinler, zannediyorum eşler için, değil mi?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet efendim.

BAŞKAN — Bu izin erkekler için de var mı?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Hayır, yok efendim.

BAŞKAN — Bayanlar için mi?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Bayan hâkimler için.

BAŞKAN — Bir de yurt dışına kendi parasıyla gidenler var.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Onun şartları ayrı.

BAŞKAN — Evet.

56 ncı madde üzerinde söz almak isteyen var mı?

Olmadığına göre maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

57 nci maddeyi okutuyorum:

İyileşme halinde göreve dönüş

MADDE 57. — Akıl ve ruh hastalığından iyileştiklerine dair rapor alanlar göreve başladıktan sonra, mesleğin ifasındaki tutum ve davranışları itibarıyla görevlerini gerektiği gibi yapamayacakları soruşturma sonunda anlaşıldığı takdirde Adalet Bakanlığınca kesin rapor alınmak üzere Adli Tıp Kurumuna sevk edilir ve alınacak rapora göre işlem yapılır.

BAŞKAN — 57 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

57 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

58 inci maddeyi okutuyorum:

BEŞİNCİ KISIM

Siciller

Sicil ve özlük dosyaları

MADDE 58. — Hâkimlere ve savcılara sicil numarası verilir ve haklarında gizli ve açık sicil dosyalarıyla özlük dosyası tutulur.

BAŞKAN — 58 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

58 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

59 uncu maddeyi okutuyorum:

Gizli sicil

MADDE 59. — Hâkim ve savcılarının her biri için gizli sicil dosyası tutulur. Gizli sicil dosyasına yetkililer tarafından düzenlenecek sicil raporlarıyla müfettişler tarafından verilen hal kâğıtları ve mal beyannameleri konulur.

BAŞKAN — 59 uncu madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

59 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

60 ncı maddeyi okutuyorum:

Açık sicil ve özlük dosyası

MADDE 60. — Açık sicil dosyasına ilgilinin kimliği, öğrenim durumu, bildiği yabancı dil, mesleki eserleri ve yazıları, aile durumu, görev yaptığı yerler, terfileri, izin, rapor, yetki, mesleğe kabul, disiplin ve ceza kovuşturma ve soruşturması ve sonuçları, asker-

lik durumu, emeklilik işlemleri, mecburi hizmeti, başka görevlerde geçen hizmetleri gibi hususlar kaydolunur.

Hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlar hakkında özlük dosyası tutulur. Bu dosyaya açık sicilde yer alan hususlarla ilgili belgeler ve diğer evrak konulur.

İstek üzerine ilgisine açık sicil dosyasındaki bilgileri kapsayan bir sicil özdamı verilir.

BAŞKAN — Esasında, bunların içindeki birçok hususlar yönetmeliğe konabilir. Ama; işte vaktiyle yapılmış, kötü örnekler var; «Onları yönetmelikten kaldırıverirler. Onun için, kanuna koyalım; ne olur ne olmaz» diyorlar. Yoksa doğru dürüst bir şey olsa, sicil tutulur; sicilde neler bulunacaksa, bu dosyada neler bulunacaksa onlar yönetmelikte tespit olunur.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Belgele-
rin yok olması ihtimali de kalkar ortadan.

BAŞKAN — Evet.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Zaten geçen defa, «açık sicil ve sicil özdamıyla, özlük dosyası» deyimi vardı. İkisini birleştirdik.

BAŞKAN — 60 ncı madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

60 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

61 inci maddeyi okutuyorum:

Sicil vermeye yetkili olanlar ve uygulanacak ilkeler

MADDE 61. — Hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlara sicil vermeye yetkili olanlar ile bu konuda uygulanacak ilkeler ve sicil fişlerinin şekli bu Kanun hükümlerine göre Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca düzenlenecek yönetmelikte belirlenir.

BAŞKAN — 61 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

61 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

62 nci maddeyi okutuyorum:

ALTINCI KISIM

Disiplin Cezaları Görevden Uzaklaştırma

BİRİNCİ BÖLÜM

Disiplin Cezaları

Disiplin cezaları

MADDE 62. — Hâkim ve savcılara; sıfat ve görevleri gereklerine uymayan hal ve hareketlerinin tespit edilmesi üzerine durumun niteliğine ve ağırlık de-

recesine göre, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna aşağıda yazılı disiplin cezalarından biri verilir:

- Uyarma,
- Aylıktan kesme,
- Kınama,
- Kademe ilerlemesini durdurma,
- Derece yükselmesini durdurma.
- Yer değiştirme,
- Meslekten çıkarma.

Adalet Komisyonu başkanları, görev yaptıkları yargı çevresi içindeki hâkimlerin; ağır ceza Cumhuriyet savcıları ise merkezdeki Cumhuriyet savcı yardımcılarını; öğrendikleri disiplin cezasını gerektiren eylemlerini Adalet Bakanlığına bildirirler.

BAŞKAN — 62 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

62 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

63 üncü maddeyi okutuyorum:

Uyarma cezası

MADDE 63. — Uyarma : Görevde daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

Uyarma cezası :

- Görevde kayıtsızlık ve düzensizlik,
- Meslektaşlarına, emrindeki personele, görevi nedeniyle muhatap olduğu kişilere veya iş sahiplerine karşı kırıcı davranmak,
- Mazeretsiz olarak göreve geç gelmek ve görevden erken ayrılmak,
- Kanun, tüzük, yönetmelik, karar ve talimatlarda açık olarak belirtilen konularda, işi uzatacak şekilde davranışlarda bulunmak, yazı ve tekitleri zamanında cevaplandırmamak,
- Nitelik ve ağırlıkları itibariyle yukarıda belirtilen benzeri eylemlerde bulunmak,

Hallerinde uygulanır.

BAŞKAN — 63 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

63 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

64 üncü maddeyi okutuyorum :

Aylıktan kesme cezası

MADDE 64. — Aylıktan kesme : İzinsiz veya kabul edilir mazereti olmaksızın göreve (1 veya 2 gün) gelmeyenlerin aylıklarından her gün için bir günlükünün kesilmesidir.

BAŞKAN — 64 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

64 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

65 inci maddeyi okutuyorum :

Kınama cezası

MADDE 65. — Kınama : Belli bir eylem veya davranışın kusurlu sayıldığı yazı ile bildirilmesidir,

Kınama cezası :

a) Hizmet içinde ve dışında, resmî sıfatının gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,

b) Kılık ve kıyafetinde mesleğin gerektirdiği saygınlık gözetmemek.

c) Devlete ait araç ve gereçleri özel işlerde kullanmak,

d) Meslektaşlarına, emrindeki personele, görevi nedeniyle muhatap olduğu kişilere veya iş sahiplerine kötü muamelede bulunmak,

e) Eşlerinin, reşit olmayan veya kısıtlanmış çocuklarının kazanç getiren sürekli faaliyetlerini onbeş gün içinde Adalet Bakanlığına bildirmemek,

f) Adalet Bakanlığının mevzuat uyarınca verdiği talimatı yerine getirmemek, büro ve kalemlerin denetimini ihmal etmek,

g) Görevin işbirliği ve uyum içerisinde yapılmasını engelleyici tutum ve davranışlarda bulunmak,

h) İzinsiz veya kabul edilir mazereti olmaksızın kesintisiz üç gün göreve gelmemek,

ı) Nitelik ve ağırlıkları itibariyle yukarıda belirtilen benzeri eylemlerde bulunmak,

Hallerinde uygulanır.

BAŞKAN — 65 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

65 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

66 ncı maddeyi okutuyorum.

Kademe ilerlemesini durdurma cezası

MADDE 66. — Kademe ilerlemesini durdurma : İlgilinin bulunduğu kademede, ilerlemesinin bir yıl süre ile durdurulmasıdır.

Kademe ilerlemesini durdurma cezası :

a) Mazeretsiz olarak göreve geç gelmeyi veya erken ayrılmayı alışkanlık haline getirmek,

b) Ödeme gücünün üstünde borçlanmak suretiyle borçlarını ödeyemez duruma düşmek veya kesilmiş borcunu kasden ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olmak,

c) Belirlenen durum ve sürelerde mal beyanında bulunmamak,

d) İzinsiz veya kabul edilir mazereti olmaksızın kesintisiz 4 - 9 gün göreve gelmemek,

e) Nitelik ve ağırlıkları itibarıyla yukarıda belirtilen benzeri eylemlerde bulunmak,
Hallerinde uygulanır.

BAŞKAN — 66 ncı madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

66 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.., Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

67 nci maddeyi okutuyorum.

Derece yükselmesini durdurma cezası

MADDE 67. — Derece yükselmesini durdurma : İlgilinin bir üst dereceye yükselmesinin iki yıl süre ile durdurulmasıdır.

Derece yükselmesini durdurma cezası :

a) İzinsiz veya kabul edilir mazereti olmaksızın, bir takvim yılı içinde, toplam onbeş gün göreve gelmemek,

b) Meslek mensuplarına yasaklanmış veya mesleğin gerekleriyle bağdaşmayan kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak,

Hallerinde uygulanır.

BAŞKAN — 67 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

67 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

68 inci maddeyi okutuyorum.

Yer değiştirme cezası

MADDE 68. — Yer değiştirme . Bulunulan bölgenin en az bir derece altındaki bir bölgeye o bölgedeki asgarî hizmet süresi kadar kalmak üzere atanmak suretiyle görev yerinin değiştirilmesidir.

Yer değiştirme cezası :

a) Kusurlu veya uygunsuz hareket ve ilişkileriyle mesleğin şeref ve nüfuzunu veya şahsî onur ve saygınlığını yitirmek,

b) Yaptıkları işler veya davranışlarıyla görevini doğru ve tarafsız yapamayacağı kanısını uyandırmak,

c) Hatır ve gönüle bakarak veya kişisel duygulara kapılarak görev yaptığı kanısını uyandırmak,

d) Göreve dokunacak surette ve kendi kusurlarından dolayı meslektaşlarıyla geçimsiz ve dirliksiz olmak,

e) Madde tayin ve deliller elde edilmemiş olsa bile, rüşvet aldığı veya irtikapta bulunduğu kanısını uyandırmak,

f) Doğrudan doğruya veya aracı eliyle hediye istemek ve görev sırasında almasa dahi çıkar sağla-

mak amacı ile verilen hediye kabul etmek veya iş sahiplerinden borç istemek veya almak,

Hallerinde uygulanır.

BAŞKAN — «Olmasa» mıdır, «almasa» mıdır?
HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — «Olmasa» efendim.

BAŞKAN — Onu düzeltelim.

(f) fıkrasındaki «almasa» kelimesi «olmasa» şeklinde düzeltilecek.

Bir husus aklıma geldi : Maddede, «Bulunulan bölgenin en az bir derece altındaki bir bölgeye tayin etme» cümlesi yer alıyor. Peki, bulunduğu yerden daha aşağı derecede bölge yoksa ne olacak?

KEMALETİN ALİKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Şimdi, meslektaşlarım beş bölgede görev yapıyorlar : Birincisi, beşinci bölge.

BAŞKAN — Oradan nereye vereceğiz? Altıncı bölge yok.

KEMALETİN ALİKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Beşinci bölgenin de içerisinde birtakım dereceleri var efendim. Hakkârî'nin bir kazasıyla, Ankara'ya yakın bir ilçe veya İzmir - Kiraz ilçesi de beşinci bölgede.

BAŞKAN — Zaten bu ceza, hâkim veya savcını bir yerden alıp bir başka yere vermektir. Yoksa, iyi yerden alıp kötü yere vermek değil.

KEMALETİN ALİKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Bu şuna dokunuyor efendim : Terfi edemiyor, birinci sınıfa ayrılamıyor ve sicilinden hiçbir zaman silinmiyor, ağır bir ceza oluyor.

BAŞKAN — Evet, birtakım ağır müeyyideleri var.

KEMALETİN ALİKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Bu Devlet Memurları Kanununda yoktur efendim.

ADALET BAKANİ RIFAT BAYAZIT — İkincisinde meslekten atılıyor Sayın Cumhurbaşkanım.

BAŞKAN — Evet.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Mahkemeler de, tabii kendi aralarında, hiyerarşik bir düzene tabiler; asliye hukuk, sulh hukuk, sorgu hâkimliği tarzında. Eğer savcını, hiç olmazsa aynı bölgede savcı yardımcısı yaparlar.

BAŞKAN — 68 inci madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yok.

68 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

69 uncu maddeyi okutuyorum.

Meslekten çıkarma cezası

MADDE 69. — Meslekten çıkarma : Bir daha mesleğe alınmamak üzere göreve son verilmesidir.

68 inci maddenin (e) bendinde yazılı hallerden dolayı hangi sınıf ve derecede olursa olsun iki defa, diğer hallerden dolayı bir derecede iki veya derece ve sınıf kaydı aranmaksızın üç defa yer değiştirme veya derece yükselmesinin durdurulması cezası almış olmak veya taksirli suçlar hariç olmak üzere ağır hapis veya üç aydan fazla hürriyeti bağlayıcı cezalardan biri ile veya affa uğramış olsa bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı bir suçtan dolayı kesin hüküm giymek, meslekten çıkarılmayı gerektirir. Ancak, hürriyeti bağlayıcı cezanın, ağır hapis veya yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı bir suçtan ötürü verilmiş olması şartıyla, ertelenmiş veya 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanununun 4 üncü maddesindeki ceza veya tedbirlerden birine çevrilmiş olması halinde meslekten çıkarılma cezası yerine yer değiştirme cezası verilir.

Birinci fıkra dışında kalan ceza mahkûmiyetlerinin ertelenmiş veya 647 sayılı Kanununun 4 üncü maddesindeki ceza veya tedbirlere çevrilmiş olup olmadığına bakılmaksızın suçun niteliğine göre 64, 65, 66, 67 veya 68 inci maddelerde sayılan disiplin cezalarından biri verilir.

Hükümlülüğü gerektiren suç, mesleğin şeref ve onurunu bozan veya mesleğe olan genel saygı ve güveni gideren nitelikte görülürse, cezanın miktarına ve ertelenmiş veya 647 sayılı Kanununun 4 üncü maddesindeki ceza veya tedbirlerden birine çevrilmiş olup olmadığına bakılmaksızın, meslekten çıkarma cezası verilir.

Disiplin cezasının uygulanmasını gerektiren fiil suç teşkil etmese ve hükümlülüğü gerektirmese bile mesleğin şeref ve onurunu ve memuriyet nüfuz ve itibarını bozacak nitelikte görüldüğü takdirde de meslekten çıkarma cezası verilir.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde bir önerge var, okutuyorum :

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Görülmekte olan Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısının 69 uncu maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Necdet ÜRUĞ

Orgeneral

Millî Güvenlik Konseyi

Genel Sekreteri

«68 inci maddenin (e) bendinde yazılı hallerden dolayı hangi sınıf ve derecede olursa olsun iki defa, diğer hallerden dolayı bir derecede iki veya derece ve sınıf kaydı aranmaksızın üç defa, yer değiştirme veya derece yükselmesinin durdurulması cezası almış olmak veya taksirli suçlar hariç olmak üzere, ağır hapis veya üç aydan fazla hapis veya affa uğramış olsa bile 8 inci maddenin (h) bendinde yazılı suçlardan biri ile kesin hüküm giymek meslekten çıkarılmayı gerektirir. Ancak, hürriyeti bağlayıcı cezanın ağır hapis veya yukarıda belirtilen suçlardan dolayı verilmiş olması şartıyla, ertelenmiş veya 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanununun 4 üncü maddesindeki ceza ve tedbirlerden birine çevrilmiş olması halinde meslekten çıkarma cezası yerine yer değiştirme cezası verilir.»

GEREKÇE : Tasarının 8 inci maddesinin (h) bendinin Anayasanın 76 ncı maddesine göre yeniden düzenlenmesi karşısında, 69 uncu maddenin 2 nci fıkrasında da buna uygun düzenleme yapılmıştır.

BAŞKAN — Söz almak isteyen var mı?

Buyurun.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, bizim esasen 8 inci maddede önergemiz vardı; ama buna uyduk.

BAŞKAN — Burada kısaca (h) fıkrası demiş, fıkradaki unsurları saymamış.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Buna uygun olarak hazırlanmış, aynen iştirak ediyoruz.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — 8 inci madde tadat ediyordu, bu maddede de sayılıyordu, onun için gerek duymadık, sadece cradakilere gönderme yaptık.

BAŞKAN — Yalnız o değişiklik var değil mi?..

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Evet.

BAŞKAN — Bakanlığın da önergesi bu istikamette idi. Onu artık okutmuyorum.

Bu önerge üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

69 uncu madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

O halde 69 uncu maddeyi bu okunmuş olan önerge ile birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

69 uncu maddenin ikinci fıkrası bu önerge istikametinde düzenlenecektir.

70 inci maddeyi okutuyorum.

Bir üst veya alt derece disiplin cezası uygulanması

MADDE 70. — Sicilden silinmesi mümkün olan disiplin cezası uygulanmasına neden olmuş bir eylem veya davranışın, cezaların sicilden silinmesini düzenleyen 75 inci maddedeki süreler içinde tekrarlanması veya aynı tür disiplin cezasını gerektiren birden çok eylem veya davranışın bir arada bulunması hallerinde bir derece ağır disiplin cezası verilir.

İlk defa disiplin suçu işleyenlerden geçmiş hizmetleri sırasında çalışmalarını olumlu olan ve tercihli veya mümtazen yükselmeye layık bulunan ve iyi veya çok iyi derecede sicil alanlar hakkında, meslekten çıkarmayı gerektiren durumlar hariç olmak üzere, verilecek cezalardan bir derece hafif olanı uygulanabilir.

BAŞKAN — 70 inci mdde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

71 inci maddeyi okutuyorum.

Savunma hakkı

MADDE 71. — Hâkim ve savcılar hakkında, savunmaları alınmadan disiplin cezası verilemez.

Soruşturmayı yapanın veya Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun üç günden az olmamak üzere, verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayan ilgili, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

BAŞKAN — 71 inci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

72 nci maddeyi okutuyorum.

Ceza kovuşturması ile disiplin kovuşturmasının bir arada yürütülmesi

MADDE 72. — Hâkim ve savcılar hakkında ceza kovuşturmasına başlanmış olması, aynı olaydan dolayı disiplin kovuşturmasını geciktirmeyeceği gibi, il-

gilin mahkûm olması veya olmaması ayrıca disiplin cezası verilmesine engel teşkil etmez.

BAŞKAN — 72 nci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

73 üncü maddeyi okutuyorum.

Yeniden inceleme ve itiraz

MADDE 73. — Hâkimler ve savcılar hakkında verilen disiplin cezalarına ilişkin kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Adalet Bakanı veya ilgililer kararın bir defa daha incelenmesini isteyebilir.

Bu halde Kurul, gerekli incelemeyi yaparak kararını verir.

Kurulca yeniden incelenerek verilen karara karşı ilgililer tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde itirazda bulunabilirler.

İtiraz; İtirazları İnceleme Kurulunca incelenerek sonuçlandırılır.

İtiraz üzerine verilen karar kesindir. Bu kararlar hakkında başka bir idarî veya kazâ mercie başvurulamaz.

BAŞKAN — 73 üncü madde üzerinde Adalet Bakanımızın bir önergesi var, okutuyorum :

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısının 73 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkranın ilave edilmesini arz ve teklif ederim.

Rifat BAYAZIT

Adalet Bakanı

«Hakkında meslekten çıkarma cezası istenilen hâkim ve savcılar İtirazları İnceleme Kurulunda sözlü veya yazılı olarak kendisi veya vekili vasıtasıyla savunma hakkına sahiptir.»

BAŞKAN — Buyurun.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Bu fıkra, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 2670 sayılı Kanunla değiştirilen 128 inci maddesinde de mevcuttur. Biz, savunma hakkı yönünden buraya da konulmasını uygun gördük.

Takdir Yüce Kurulundur.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Meslekten çıkarma cezası veriliyor, belki de kendisi veya vekili tarafından kurulda kendisinin savunması gerekebilir. Ağır bir ceza çünkü.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Devlet memurlarının disiplin kurullarında bu tarzda bir hakları var, hâkimlerin yoktu; onlara da bir hak tanımış oluyoruz.

BAŞKAN — Bu önerge ve madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

73 üncü maddeyi, bu önergeyle birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece 73 üncü maddeye altıncı fıkra olarak, Adalet Bakanımızın önergesi ilave edilecektir.

74 üncü maddeyi okutuyorum.

Uygulama

MADDE 74. — Disiplin cezaları kesinleştiği tarihte hüküm ifade eder ve Adalet Bakanlığı tarafından derhal uygulanır.

BAŞKAN — 74 üncü madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

75 inci maddeyi okutuyorum.

Disiplin cezalarının sicilden silinmesi

MADDE 75. — Meslekten çıkarma ve yer değiştirme cezalarından başka bir disiplin cezası verilen hâkim ve savcılar, uyarma, aylıktan kesme ve kınama cezalarının uygulanmasından itibaren dört yıl, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesini durdurma cezalarının uygulanmasından itibaren altı yıl geçtikten sonra Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna başvurarak bu disiplin cezalarının sicillerinden silinmesini isteyebilirler.

İlgilinin yukarıdaki fıkroda yazılı süreler içerisinde sicilinde mevcut belgelerle kanıtlanan tutum ve davranışları ile meslekteki başarısı, isteğini haklı kılabilecek nitelikte görülürse, disiplin cezasının silinmesine karar verilir ve sicil dosyasındaki disiplin bölümü çıkarılarak yenisi düzenlenir

BAŞKAN — 75 inci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

76 ncı maddeyi okutuyorum.

İhbar ve şikâyet

MADDE 76. — Bir şahsın şikâyeti üzerine başlanan disiplin soruşturması, şikâyetten vazgeçilse dahi durdurulmaz.

Soruşturma için özel olarak müfettiş veya yetkili gönderilmesini gerektirmiş olan bir şikâyetin haksız olduğunun anlaşılması halinde soruşturma için Devletçe yapılan masraflar hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 411 inci maddesinin birinci fıkrası uygulanır.

Disiplin cezasını gerektirecek mahiyette olan ihbar ve şikâyetin kötü niyetle yapıldığı veya delillerin uydurulduğu anlaşılan hallerde, mahkemece yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmakla birlikte Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesinin birinci fıkrasında yazılı ceza hükmolünür. Şu kadar ki bu konuda kovuşturma yapılması Adalet Bakanlığının iznine bağlıdır.

Bu gibi hallerde kovuşturma, şikâyet olunan hâkim ve savcının mensup olduğu mahkemeye en yakın ağır ceza mahkemesi merkezindeki Cumhuriyet savcısına ve yargılaması o ağır ceza mahkemesine aittir.

BAŞKAN — 76 ncı madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

77 nci maddeyi okutuyorum.

İKİNCİ BÖLÜM

Görevden Uzaklaştırma

Görevden uzaklaştırma

MADDE 77. — Hakkında soruşturma yapılan hâkim ve savcının göreve devamının, soruşturmanın selametine yahut yargı erkinin nüfuz ve itibarına zarar vereceğine kanaat getirilirse, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırılmasına veya soruşturmanın sonuçlanmasına kadar geçici yetki ile bir başka yargı çevresinde görevlendirilmesine karar verilebilir.

Yukarıdaki önlemler, soruşturmanın ve ceza kovuşturmasının herhangi bir safhasında da alınabilir.

BAŞKAN — 77 nci madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

78 inci maddeyi okutuyorum.

Görevden uzaklaştırılanların hakları

MADDE 78. — Görevden uzaklaştırılanlara aylık ve ödeneklerinin üçte ikisi; görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya

gözüaltına alınanlara bu süreler içinde aylık ve ödeneklerinin yarısı verilir. Bunlar, bu Kanunda yer alan diğer sosyal hak ve yardımlardan yararlanmaya devam ederler.

Tutuklanan, gözüaltına alınan veya görevden uzaklaştırılanlardan haklarında 79 uncu maddenin birinci fıkrası ile 80 inci madde uyarınca işlem yapılanlar, görevlerine iade veya başka bir göreve atanmakla beraber kesilmiş olan aylık ve ödeneklerini alırlar ve görevden uzak kaldıkları süreler kademe ilerlemesi ve derece yükselmelerinde değerlendirilir. Ancak 80 inci maddenin (e) bendinde belirtilen mahkûmiyetleri ertelenmeyenlere, kesilmiş olan aylık ve ödenekleri ödenmez ve infaz edilen hükümlülük süreleri kademe ilerlemesi ve derece yükselmelerinde değerlendirilmez.

BAŞKAN — 78 inci madde üzerinde de Adalet Bakanımızın bir önergesi var, okutuyorum.

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısının 78 inci maddenin sonuna aşağıdaki fıkranın ilave edilmesini arz ve teklif ederim.

Rifat BAYAZIT
Adalet Bakanı

«Haklarında; meslekten çıkarmayı gerektirmeyecek bir ceza mahkûmiyeti ile birlikte uyarma cezası hariç herhangi bir disiplin cezası verilmiş olanlarla, ceza mahkûmiyeti verilmemekle beraber uyarma cezası hariç herhangi bir disiplin cezası verilenlerin, kesilmiş olan aylık ve ödenekleri iade edilmez, görevden uzakta geçirdikleri süreler kademe ilerlemesi ve derece yükselmelerinde değerlendirilmez.»

GEREKÇE

Görevden uzaklaştırılanların haklarına ilişkin 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 113 üncü maddesi ile aynı Kanunun adı ile birlikte 113 üncü maddesini değiştiren 22.4.1982 tarih ve 2661 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde, haklarında memuriyete mani olmayacak kazaî ve inzibatî bir ceza verilmiş olanların görevden ayrı olarak geçirdikleri süreler için kesilmiş olan aylık ve ödeneklerini alamayacakları hükmü bulunmaktadır. Mesleğin özelliği dikkate alındığında uyarma cezası dışında verilecek herhangi bir disiplin cezasının dahi aynı sonucu doğurması tabii görülecektir. Adalet dağıtımı ile görevli olanların disiplin cezalarının da daha etkin olması düşüncesiyle bu fıkra eklenmiştir.

BAŞKAN — Bu önerge üzerinde Komisyonumuzun bir diyeceği var mı?

Buyurun.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, önergenin gerekçesinde açıklandığı üzere, 2661 sayılı Kanunla bu müessese getirilmiştir.

Ancak, Komisyonumuz bir hususu huzurunuzda arz etmiş olmak için maddeyi değişik şekilde getirmek zaruretini duydu. Eğer getirmeseydik bu hususu arz edemeycektik.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 141 inci maddesinde, ki yüksek malumları olduğu üzere ortalama 1,5 milyon memur hakkında uygulanan bu kanunla, görevden uzaklaştırılan devlet memurları mahkûmiyetleri sonunda, yargılamaları sonunda meslekten çıkarılmayacak bir ceza alırlarsa kesilen üçte bir aylıkları tamamen kendilerine verilmektedir veya meslekten çıkarılmayı gerektirmeyen bir disiplin cezası alırlarsa verilmektedir.

Biz Komisyondaki çalışmalarda, kadroları 6 000 fakat halen 3 500 hâkimin bir tarafta, diğer tarafta da 1,5 milyon devlet memuru olduğunu gördük. Bunlar hakkında yıllardan beri bu hüküm uygulanıyor, hâkimler hakkında uygulanmıyor, ki 626 sayılı Kanun da hâkimler gibi daha kısıtlı hükümler taşıyor.

En azından Devlet Memurları Kanununun bu hükmünün de gözden geçirilmesini sizlere arz etmiş olmak için bunu değişik biçimde getirmeyi uygun bulduk. Nasıl tensip buyurursanız efendim.

BAŞKAN — Yalnız, Adalet Bakanımızın söylediği gibi, hâkim ve savcılarının bir özelliği var; haklarında ayrı bir kanun çıkarılıyor, sosyal hakları başka türlü. Memurlar üç senede bir terfi ederken onlar iki senede bir terfi ediyor. Bu bakımdan bunu gerekli görüyor. Yoksa «benzetmeyelim, benzetirsek o zaman onları da üç senede bir terfi ettirmemiş, aynı sistemi uygulamamız gerekir» diyor.

Silahlı Kuvvetlerde de öyle değil midir?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Aslında Komisyon olarak biz buna katılıyoruz. Yani, «soruşturmaya veya kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilse veya beraat etse veya aftan istifade etse bile, ben ona disiplin cezası verdiğim takdirde geri kalan maaşını vermem» diyor. Adalet Bakanlığı.

Biz de, Silahlı Kuvvetlerde de böyle. Tabii bir çelişki oluyor demek istiyor arkadaşım da; doğrudur.

BAŞKAN — Yani mahkemede beraat etmiş, buna rağmen eğer disiplin cezası verilmişse...

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — «Uyarmanın dışında bir disiplin cezası, kınama filan vermişsem ben geri kalan üçtebiri ödemem» diyor. Silahlı Kuvvetlerde de durum böyledir.

BAŞKAN — Belki mahkemede belge noksanlığından, vesairenden dolayı, yeterli delil bulunamadığından dolayı zamanışımına uğramış olabilir, ama Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda öyle intibalar vardır ki, buna inanmış ve ona ayrıca bu disiplin cezalarından birisini vermiş olabilir. «Eğer bu cezalar verilmişse üçtebiri geri vermem» diyor.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Tabii Albay Onur'un da haklılığı var.

BAŞKAN — Var tabii ama...

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — «Bir yerde bu sosyal bir hak, çoluğunun çocuğunun nafakasıdır; bir tarafta suçlu olan bir memura disiplin cezası verince geri kalan üçtebirini öderken, hâkimlere bu parayı ödememiş olmayı tensiplerinize arz ediyorum» diyor.

BAŞKAN — Ama her zaman da Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu bunu böyle vermez.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Buyduğunuz haklılık var.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, sadece bir bilgi olarak, müsaade ederseniz, arz ettim. Ben önergeye Sayın Generalimin belirttiği gibi bir şey demiyorum, sadece bilgi olarak arz ediyorum.

Soruşturma bir tedbirdir, Devlet Memurları Kanunu böyle kabul etmiş. Delillerin toplanması veya ilgilinin görevine devamının işlediği suç bakımından sakıncalı görülmesi nedeniyle.

Soruşturma sonunda, örneğin, rüşvet suçundan görevinden uzaklaştırılmış bir hâkimin işlediği suçun rüşvet olmayıp vazifeyi ihmal olduğu anlaşıldığı takdirde meslekten çıkarılmayacaktır. Biz o bakımdan hassasiyet gösterdik. Vaktinizi almamak için kısa kesiyorum. Aslında personel hukukunda bir boşluk var; Devlet Memurları Kanunu başka hüküm getirmiş, 926 sayılı Kanun başka hüküm getirmiş, Hâkimler Kanunu başka hüküm getirmiş.

Biz bunu size arz etmiş olmak için değişik düzenledik.

Arz ederim.

BAŞKAN — Ama işte her üç sektörün de ayrı ayrı özelliği var.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Tabii.

BAŞKAN — Nitekim onlarda üçtebirini kestığımız halde, subaylarda ve hâkimlerde yarısını kesiyoruz. Değil mi?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Evet, tutuklamalarda yarısını kesiyoruz.

BAŞKAN — Tutuklamalarda falan yarısını kesiyoruz.

ADALET BAKANI RIFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, biz, mesleğin özelliği yönünden bu hükmü getirdik. Takdir Yüce Kurulundur.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Biz buna katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Külfeti var tabii bunun.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Tabii, muhakkak.

BAŞKAN — Her nimet bir külfet mukabili; işte külfet de bunlar.

78 inci madde ve bu önerge üzerinde başka söz almak isteyen var mı efendim? Yok.

O halde 78 inci maddeyi bu önergeyle birlikte oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önergenin sonuna 3 üncü fıkraya olarak Adalet Bakanımızın bu önergesi ilave edilecektir.

79 uncu maddeyi okutuyorum :

Görevden uzaklaştırma kararının kaldırılması

MADDE 79. — Soruşturma sonunda meslekten çıkarma cezası verilmesine veya kovuşturmaya geçilmesine gerek bulunmadığının anlaşılması halinde, görevden uzaklaştırma kararı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca derhal kaldırılır.

Soruşturmaya konu olan eylemlerin göreve devama engel olmadığı hallerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca görevden uzaklaştırma tedbiri veya geçici yetki her zaman kaldırılabilir.

BAŞKAN — 79 uncu madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

80 inci maddeyi okutuyorum :

Göreve tekrar başlatmanın zorunlu olduğu haller
MADDE 80. — Soruşturma veya yargılama sonunda :

a) Haklarında kovuşturmaya geçilmesine gerek bulunmayanlarla kovuşturmaya başlanıp da kovuşturma konusu olan fiil ayrıca meslekten çıkarılma cezası verilmesini gerektirir nitelikte görülmeyenlerin,

b) Meslekten çıkarılmadan başka bir disiplin cezası verilenlerin,

c) Haklarında beraat veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına karar verilenlerin,

d) Hükümden önce haklarındaki kovuşturma af ile kaldırılanların,

e) Görevleri ile ilgili olsun veya olmasın meslekten çıkarmayı gerektirmeyecek bir ceza ile mahkûm olanların,

Bu kararların kesinleşmesi üzerine, haklarındaki görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılır ve ilgililer göreve başlatılır.

BAŞKAN — 80 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

81 inci maddeyi okutuyorum :

Süre

MADDE 81. — Görevden uzaklaştırma, bir disiplin soruşturması gereği olarak en çok üç ay devam edebilir. Bu süre sonunda, hakkında bir karar verilmediği takdirde ilgili göreve başlatılır.

Görevden uzaklaştırma, bir ceza kovuşturması gereği olduğu takdirde, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu iki ayı aşmayan süreler içinde ilgilinin durumunu inceleyerek görevine dönüp dönmemesi hakkında bir karar verir. Bu karar ilgiliye tebliğ olunur.

BAŞKAN — 81 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

82 nci maddeyi okutuyorum :

YEDİNCİ KISIM

Soruşturma ve Kovuşturma

BİRİNCİ BÖLÜM

Soruşturma

Soruşturma

MADDE 82. — Hâkim ve savcılarının görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçları, sıfat ve görevleri gereğine uymayan tutum ve davranışları nedeniyle, haklarında inceleme ve soruşturma yapılması Adalet Bakanlığının iznine bağlıdır. Adalet Bakanı inceleme ve soruşturmaya, adalet müfettişleri veya hakkında soruşturma yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle yaptırabilir.

Soruşturma ile görevlendirilen hâkim ve savcılar, adalet müfettişlerinin 101 inci maddedeki yetkilerini haizdirler.

BAŞKAN — 82 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

83 üncü maddeyi okutuyorum :

Önceden izin alınmasını gerektirmeyen haller

MADDE 83. — Adalet müfettişlerinin denetim veya soruşturma sırasında öğrendikleri ve gecikmesinde sakınca bulunan konuların soruşturması için önceden izin alınması gerekmez. Ancak, durum hemen Adalet Bakanlığına bildirilir.

BAŞKAN — 83 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

84 üncü maddeyi okutuyorum :

Soruşturmada savunma

MADDE 84. — Hâkim ve savcılarının savunmaları, soruşturmayı yapan görevlilerin üç günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirttiği bir tarihte alınır. Süresi içinde veya belirtilen tarihte savunmasını yapmayan bu haktan vazgeçmiş sayılır.

BAŞKAN — 84 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

85 inci maddeyi okutuyorum :

Tutuklama mercii

MADDE 85. — Soruşturma sırasındaki tutuklama istemleri, son soruşturma açılmasına karar vermeye yetkili merci tarafından incelenir ve karara bağlanır.

BAŞKAN — 85 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

86 ncı maddeyi okutuyorum :

Suçta katılma

MADDE 86. — Hâkim ve savcılarının suçlarına iştirak edenler aynı soruşturma ve kovuşturma mercilerine tabidirler.

BAŞKAN — 86 ncı madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

87 nci maddeyi okutuyorum :

Soruşturmanın tamamlanması

MADDE 87. — Hâkim ve savcılar hakkında tamamlanan soruşturma evrakı Bakanlık Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilir. Bu Genel Müdürlük tarafından yapılacak inceleme sonunda düzenlenecek düşünce yazısı üzerine kovuşturma yapılmasına veya disiplin cezası uygulanmasına gerek olup olmadığı Bakanlıkça takdir edilerek evrak ilgili mercilere tevdi olunur veya işlem den kaldırılır.

BAŞKAN — 87 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

88 inci maddeyi okutuyorum :

Yakalama ve sorgu usulü

MADDE 88. — Ağır cezayı gerektiren suçüstü halleri dışında suç işlediği ileri sürülen hâkim ve savcılar yakalanamaz, üzerleri ve konutları aranamaz, sorguya çekilemez. Ancak, durum Adalet Bakanlığına derhal bildirilir. Sıkıyönetim Kanunu hükümleri saklıdır.

Birinci fıkra hükümlerine aykırı hareket eden kolluk kuvvetleri amir ve memurları hakkında yetkili Cumhuriyet savcılığı tarafından genel hükümlere göre doğrudan doğruya soruşturma ve kovuşturma yapılır.

BAŞKAN — 88 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

89 uncu maddeyi okutuyorum :

İKİNCİ BÖLÜM

Kovuşturma

Kovuşturma kararı ve ilk soruşturma

MADDE 89. — Hâkim ve savcılar hakkında görevden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlar nedeniyle kovuşturma yapılması gerekli görüldüğü takdirde evrak, Adalet Bakanlığınca ilgilinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesi Cumhuriyet savcılığına; Adalet Bakanlığı merkez kuruluşunda görevli hâkim ve savcılar hakkındaki evrak ise Ankara Cumhuriyet Savcılığına gönderilir.

Cumhuriyet savcısı beş gün içinde iddianamesini düzenleyerek evrakı, son soruşturmanın açılmasına veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına karar verilmek üzere ağır ceza mahkemesine verir.

İddianamenin bir örneği Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu gereğince, hakkında kovuşturma yapılan tebliğ olunur. Bu tebliğ üzerine ilgili, Kanunda yazılı süre içinde delil toplanmasını ister veya kabul edilebilir istekte bulunursa bu husus göz önünde tutulur ve gerekirse soruşturma başkan tarafından derinleştirilir.

BAŞKAN — 89 uncu madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

90 ıncı maddeyi okutuyorum :

Son soruşturma mercileri

MADDE 90. — Haklarında son soruşturma açılmasına karar verilenlerden; birinci sınıfa ayrılmış olanlarla ağır ceza mahkemeleri heyetine dahil bulunan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının, son soruşturmaları Yargıtayın görevli ceza dairesinde görülür.

Birinci fıkra dışındaki hâkim ve savcılarının son soruşturmaları, yargı çevresi içinde buldukları ağır ceza mahkemesinde yapılır.

BAŞKAN — 90 ıncı madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

91 inci maddeyi okutuyorum :

Son soruşturma mercisinin saptanması

MADDE 91. — Bu Kanun gereğince haklarında kovuşturma yapılacak olanların, son soruşturma mercilerinin saptanmasında, son soruşturma zamanındaki son soruşturmadan önce görevden ayrılanların ise ayrılma zamanındaki sıfatları esas alınır.

Geçici yetkililer hakkında soruşturma ve kovuşturma mercilerinin saptanmasında yetkili buldukları yerdeki sıfatları esas tutulur.

BAŞKAN — 91 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

92 nci maddeyi okutuyorum :

İlk soruşturmada itiraz usulü

MADDE 92. — 89 uncu maddede yazılı mercilerin tutuklamaya ve salıvermeye veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına ilişkin kararlarına Cumhuriyet savcısı veya hakkında soruşturma yapılan tarafından genel hükümlere göre itiraz olunabilir. Bu itiraz, ilgilinin yargı çevresi içinde bulunduğu ağır ceza mahkemesi hariç olmak üzere, kararı veren mahkemeye en yakın ağır ceza mahkemesinde incelenir.

BAŞKAN — 92 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

93 üncü maddeyi okutuyorum :

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kişisel Suçlar

Kişisel suçlarda soruşturma ve kovuşturma

MADDE 93. — Hâkim ve savcıların kişisel suçları hakkında soruşturma, ilgilinin yargı çerçevesinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine en yakın ağır ceza mahkemesi Cumhuriyet savcısı ile sorgu hâkimine ve son soruşturma o yer ağır ceza mahkemesine aittir.

Adalet Bakanlığı merkez kuruluşundaki hâkim ve savcıların kişisel suçları hakkında soruşturma ve kovuşturma Ankara Cumhuriyet Savcısı, sorgu hâkimi ve ağır ceza mahkemesine aittir.

BAŞKAN — 93 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

94 üncü maddeyi okutuyorum :

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ortak Hükümler

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali

MADDE 94. — Ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinde hazırlık ve ilk soruşturma genel hükümlere göre yapılır. Hazırlık soruşturması yetkili savcı veya yardımcıları tarafından bizzat yürütülür.

Bu halde durumun hemen Adalet Bakanlığına bildirilmesi zorunludur.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde de Adalet Bakanımızın bir önergesi var.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, madde Cumhuriyet savcısı veya savcı yardımcısıdır, yalnız «Cumhuriyet savcısı» diye bir önerge vermiştik. Komisyonun görüşü daha isabetlidir, önergemizi geri alıyoruz.

BAŞKAN — Mesele yok.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — O zaman şöyle bir şey oluyor : Cumhuriyet savcı yardımcılarının yaptıkları soruşturmalarda bir şüphe mi var ki görüşü doğuyor. Onun için katılmadık.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Komisyon gerekçeleri bize daha mülayim geldi efendim.

BAŞKAN — Mesele yok, önergeyi geri alıyoruz.

94 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

95 inci maddeyi okutuyorum :

Davalar

MADDE 95. — Hâkim ve savcılara ait davalar acele işlerden sayılır. Kanunî zaruretlerden doğan engel olmadıkça davalar üç aydan fazla devam edemez. Cumhuriyet savcılarını nezdinde buldukları mahkemelerdeki bu tür davaları ve aşamalarını, varsa gecikme nedenlerini her duruşma sonunda Adalet Bakanlığına bildirirler.

BAŞKAN — 95 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

96 ncı maddeyi okutuyorum :

Dosyanın gönderilmesi

MADDE 96. — Hüküm veya karar kesinleştikten sonra dava dosyası disiplin yönünden yapılacak işlemin takdiri için incelenip iade edilmek üzere Adalet Bakanlığına gönderilir.

BAŞKAN — 96 ncı madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

97 nci maddeyi okutuyorum :

İhbar ve şikâyetler

MADDE 97. — Hâkim ve savcı hakkındaki ihbar ve şikâyet, soruşturmayı gerektiren belli bir konuyu içermez veya gerçek kimlik ve doğru adres gösterilerek yapılmazsa, işleme konulmaz.

BAŞKAN — 97 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

98 inci maddeyi okutuyorum :

Birinci sınıf hâkim ve savcılar hakkında uygulanacak hükümler

MADDE 98. — Adalet Bakanlığı merkez kuruluşundaki birinci sınıf hâkim ve savcılar; disiplin cezası, soruşturma ve kovuşturma bakımından Yargıtay üyeleri hakkındaki hükümlere tabidir. Ancak soruşturma yapılması Adalet Bakanının istemine bağlıdır.

BAŞKAN — «İstemine» yani, iznine demek; bir nevi iznine bağlı oluyor değil mi?

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Tahkikat yapın manasına.

BAŞKAN — Evet.

98 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

99 uncu maddeyi okutuyorum :

SEKİZİNCİ KISIM

Denetim

Teftiş Kurulu

MADDE 99. — Adalet Bakanlığında, Bakana bağlı bir başkan, bir başkan yardımcısı, yeteri kadar adalet müfettişinden oluşan, Teftiş Kurulu bulunur.

Adalet müfettişlerinin sınıf, derece ve görev unvanları, bu Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde gösterilmiştir.

BAŞKAN — 1 ve 2 sayılı cetvelleri daha evvel okumuştuk.

99 uncu madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

100 üncü maddeyi okutuyorum :

Adalet müfettişleri

MADDE 100. — Adalet müfettişleri; hâkim ve savcılarının görevlerini, kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelere (Hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını ve adalet

daireleri ile idarî yargı dairelerini denetleme; birinci sınıf hâkim ve savcılar dışındaki hâkim ve savcılarının ve adalet daireleri personelinin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırma ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemlerini yaparlar.

Idarî yargıdan atanan adalet müfettişleri sadece bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinin denetimi ile idarî yargı hâkim ve savcıları hakkındaki soruşturmalarda görevlendirilirler.

BAŞKAN — 100 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

101 inci maddeyi okutuyorum :

Yetkiler

MADDE 101. — Adalet müfettişleri lüzum gördükleri kimseleri yeminle dinler, gerektiğinde istinabe yoluna başvurabilir ve soruşturmanın zorunlu kıldığı hallerde arama yaparlar. Sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve kuruluşlardan doğrudan doğruya toplarlar. Adalet müfettişlerince yapılacak denetim, inceleme ve soruşturmalarda ilgili kuruluş ve kişiler istenecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadırlar.

BAŞKAN — 101 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, saat 16.15'te tekrar toplanmak üzere Birleşime 20 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 15,55

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 16.18

BAŞKAN : Orgeneral Kenan EVREN (Cumhurbaşkanı, Genelkurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı)

ÜYELER : Orgeneral Nurettin ERSİN (K. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Tahsin ŞAHİNKAYA (Hv. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Oramiral Nejat TÜMER (Dz. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Sedat CELASUN (J. Gn. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

BAŞKAN — Millî Güvenlik Konseyinin 113 üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — *Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (1/262) (S. Sayısı : 548) (Devam)*

BAŞKAN — Bundan evvelki oturumda 101 inci madde de oylanıp kabul edilmiştir.

Şimdi 102 nci maddeyi okutacağım.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Efendim, affedersiniz...

BAŞKAN — Buyurun.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Efendim, bir yanlışlık olmasın yahut da kanunun güzelliğini ve düzenini bozmasın diye şöyle bir teklifim olacak: Adalet Komisyonu metninin 74 üncü sayfasındaki «Altıncı Kısım»dan sonra «Disiplin Cezaları, Görevden Uzaklaştırma ve Organlar» başlığı var. Buradaki «Organlar» kelimesine «Altıncı Kısım»daki maddelerin hiçbirisinde rastlamadım.

BAŞKAN — Yani, hangi organlar bu cezaları verecek?

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Öyle bir düzenleme yok burada.

BAŞKAN — «Organlar» başlığı yok diyorsunuz.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — «Organlar» diye hiçbir madde başlığı yok «Altıncı Kısım»da.

BAŞKAN — Evet, «Disiplin Cezaları» bölümü var, «Görevden Uzaklaştırma» bölümü de var, «Organlar» bölümü yok.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, maddelerin içinde var da...

BAŞKAN — İçinde o. Bir başlık yok.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Silelim efendim, bir mahzuru yok.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Bir yanlışlık olmasın efendim.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Disiplin cezaları Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından verildiği için her maddede ayrı ayrı söylenmiş, «Organlar» diye de özel bir madde açılmamış; silelim efendim.

BAŞKAN — Silinebilir.

ADALET BAKANI RIFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, eskiden Yüksek Hâkimler Kurulu ve Yüksek Savcılar Kurulu diye iki organ vardı, herhalde kanun tasarısı o zaman hazırlanmış.

BAŞKAN — Onu kaldırabiliriz.

102 nci maddeyi okutuyorum:

DOKUZUNCU KISIM

Mali ve Sosyal Haklar ve Yardımlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Mali Haklar

Mali haklar

MADDE 102. — Bu Kanunun 2 nci maddesinde belirtilenlerin; aylık ve ödenekleriyle diğer mali sosyal hak ve yardımları bu Kanun hükümlerine tabidir.

Bu Kanunda geçen :

a) Aylık: Kadroya dayanılarak gösterge ve ek göstergelerle birlikte ay itibarıyla ödenen parayı,

b) Ödenek: Görevin niteliği ve gereği olarak, brüt aylığın belli oranında ödenen parayı,

ifade eder.

BAŞKAN — 102 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

102 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

103 üncü maddeyi okutuyorum:

İKİNCİ BÖLÜM

Gösterge Tablosu, Katsayı, Aylıklar.

Gösterge tablosu

MADDE 103. — Bu Kanunun 2 nci maddesinde belirtilenlerin aylıkları, derece ve kademelerine göre Devlet Memurları Kanunundaki gösterge tablosu esas alınmak suretiyle belirlenir. Şu kadar ki;

a) Anayasa Mahkemesi asıl ve yedek üyeleri; Yargıtay Başkan ve üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, birinci sınıf hâkim ve savcılar, Danıştay Başkan ve üyeleri ile Danıştay Başsavcısının aylık ödemeleri, birinci derecenin son kademesine eklenecek 600 rakamından sonra bulunacak sayının belli katsayı ile çarpılması sonunda elde edilecek miktar esas alınarak yapılır.

b) Hâkimler ve savcıların, aylık ödemeleri, 8 inci derecenin kademelerinde bulunanlara, o derece ve kademelerin gösterge rakamlarına eklenecek 150; 7 ve 6 ncı derecelerin kademelerinde bulunanlara, o derece ve kademelerin gösterge rakamlarına eklenecek 200; 5 ve 4 üncü derecelerin kademelerinde bulunanlara, o derece ve kademelerin gösterge rakamlarına eklenecek 300; 3 ve 2 nci derecelerin kademelerinde bulunanlara, o derece ve kademelerin gösterge rakamlarına eklenecek 400; 1 inci derecenin kademelerinde bulunanlara, o derece ve kademelerin gösterge rakamına eklenecek 500; bu Kanuna göre birinci sınıf hâkim ve savcılığa ayrılmasına karar verilmiş olup da birinci derece aylığını almış ve bu derecede dört yılını ikmal etmiş ve Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kaybetmemiş olanlara buldukları derece ve kademenin gösterge rakamına eklenecek 600 rakamından sonra bulunacak sayının belli katsayı ile çarpılması sonunda elde edilecek miktar esas alınarak yapılır.

BAŞKAN — Zaten şimdi uygulanan sistem aynı, yani 1983 mali yılında uygulanan sistemle aynı.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet efendim, aynı. 657 sayılı Kanunun ek 7 ve ek 8 inci maddeleri bunları düzenlemiş idi. Aynı sistem gelip buraya oturuyor; çünkü, orada, geçici maddede ifade ediliyordu, asıl madde olarak yerine gelmiş oldu. Rakamlarda hiçbir değişiklik yok.

BAŞKAN — Yalnız, bunlar her sene, senede bir, iki senede bir değişecek. Yani, Devlet Memurları Kanununda bu göstergeler değişirse, nitekim şimdi

üzerinde çalışılıyor, bu ek göstergeler, şunlar bunlar kalkacaktır. Bir sisteme oturtun dedik, onun üzerinde çalışıyorlar. Olunca, bu da kalkacak, 926 da; zaten hepsi beraber değişecek.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, tabii, Devlet Memurları Yasasında veyahut da kamu hizmetinde çalışanların, gösterge ve ek göstergeleri, mali mevzuat düzenleniyorsa tabii ki, devlet memurları, subaylar da dahil olmak üzere, hâkimler de o sisteme gelecekler.

BAŞKAN — Eskiden hata şöyle oluyordu: Mesela devlet memurları ücret sistemi değiştiriliyor, fakat diğerleri sevk edilmiyordu. O çıkıyor, ondan sonra askerlerin çıkıyor, hâkimlerin çıkıyordu, ayrı ayrı arkasından yetişiyor, yetişemiyor. Bu maaş sisteminin, mali hakların, her sektörde ayrı ayrı olmasının mahzurları var. Bir değişiklik olduğu zaman 3 tane kanunu değiştirmek gerekiyor. Ama bir kere vaktiyle böyle yapılmış.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Her ne kadar bu gösterge tablosunu 657 sayılı Kanun gönderiyor ise de, ek gösterge tablosu burada hazırlanıyor. 926 sayılı Kanun, hem ek göstergeyi, hem de göstergesini ayrı yazıyor. Üniversite Personeli Yasası ayrı yazıyor.

BAŞKAN — Bir de o var.

Ben 900 olanları Başbakanlığa söyledim. Onda vaktiyle bir hata olmuş, düzeltme yapacaklar.

ADALET BAKANI RIFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, müsaade buyurur musunuz?

BAŞKAN — Buyurun.

ADALET BAKANI RIFAT BAYAZIT — Bir konuyu arz edeceğim. Hükümet tasarısının 124 üncü maddesinde bu husus ayrı vurgulanmış ve orada kademeli olarak bir ek gösterge gösterilmiş. Yine, Yüksek Yargıtay ile Yüksek Danıştay Başkanlarının, Adalet Bakanlığına 2.2.1983 tarihinde müştereken yazdıkları bir yazı ve ona ekli bir taslak göndermişler. Bu da, yeni elimize geçmiştir. Şunu, müsaade buyurursanız bir arz edelim; zatiâlinizin bilgilerine sunalım.

Takdir Yüce Kurulunuzundur.

BAŞKAN — Onu biz konuştuk; ama bir daha dinleyelim.

Buyurun.

«Adalet Bakanlığına

Birinci sınıf hâkim ve savcılar ile Yargıtay Başkan ve üyeleri, Başsavcısı, Danıştay Başkan, Başsav-

cı ve üyelerinin ek göstergelerinin yeniden tayin ve tespitine dair kanun tasarısı ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin ifasını müsaadelerinize arz ederim.

Derviş Turhan Orhan Özdeş
Yargıtay Başkanı Danıştay Başkanı

1 inci Sınıf Hâkimlerin Aylıkları Hakkında Kanun Tasarısı :

MADDE 1. — Yargıtay Birinci Başkanı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeleri ile Cumhuriyet Başsavcısı, Cumhuriyet Başsavcı Vekili, birinci sınıf hâkim ve Cumhuriyet savcıları, Danıştay Başkanı, Başsavcısı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyelerinin aylık ödenekleri birinci derecenin son kademe göstergesine; Yargıtay ve Danıştay üyeliğine, birinci sınıf hâkim ve Cumhuriyet savcılığına seçildikleri veya atandıkları tarihte 700; bu tarihten itibaren 4 yıl geçtikten sonra 800; 8 yıl geçtikten sonra 900 sayısının eklenmesinden sonra bulunacak sayının belli katsayı ile çarpılması sonunda elde edilecek miktar esas alınarak yapılır.

MADDE 2. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek Geçici 8 inci maddesinin 18.4.1979 tarihli ve 2228 sayılı Kanunla değiştirilen 3 üncü fıkraya hükmü, bu kanunun 1 inci maddesinde sayılanlar hakkında uygulanmaz.

Yürürlük :

Bu kanun hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.»

BAŞKAN — Bunu biz şunun için kurcalamadık. 1983 senesi için, bütün bu 4 sınıfın maaş sistemleri oturuldu; hâkimler, savcılar için, devlet memurları için, Silahlı Kuvvetler için ve üniversiteler için ve ona göre her düzenleme yapıldı. Şimdi, arada bunu değiştirmek mümkün değil dedik.

1984 yılının durumu konuşulurken, o zaman zaten yeni bir sistem mi gelecek, bu ek gösterge sistemini başka türlü mü yapacağız belirlenir, o zaman bu ele alınır, düzeltilir dedik. Şimdi, bununla bir oynayacak olursak, bunun arkasından başkaları çıkacak; «Bizimkini de çıkarın, bakın onları çıkardınız, bizimkini de 800, 900'e getirin» diyecekler. Onun için oynamayalım bununla dedik. Başka bir şeyle bunları düzeltiriz, gerekirse. Çünkü bu mevcut sistem şimdi devam ediyor. Önümüzdeki sene, malî yıl için bunu ele alalım dedik. Hele bu ek göstergelerle oynamaya fazla gelmiyor, hemen arkasından başkaları çıkıyor;

«Bizimkini de öyle yapın» falan diye.

103 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

104 üncü maddeyi okutuyorum :

Katsayı

MADDE 104. — Bu Kanunun 2 nci maddesinde gösterilen aylıklarının hesabında, her yıl Devlet memurları için Bütçe Kanunu ile saptanan katsayı esas alınır.

Katsayı değişimi, aylıklarda artış veya eksiliş sayılmaz.

BAŞKAN — 104 üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı?

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Buyurun.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — «Katsayı değişimi, aylıklarda artış veya eksiliş sayılmaz» deniyor.

BAŞKAN — O zaman da konuşmuştuğ Emekli Sandığına kesilmesin diye. Emekli Sandığı Kanunu var, maaşlardaki ilk artışlar Emekli Sandığına kesilir. O, Devlet Memurları Kanununda da var. Oraya konunca, buraya da onu koymuşlar. İlk artış Emekli Sandığına gitmesin diye.

HAKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Efendim, oradan geliyor.

«Katsayı artımı, maaş artımı demektir, ilk aylık kesilecektir» diye Emekli Sandığı Kanununda özel hüküm vardır. Bu, her sene, bir geçici maddeyle veya bir maddeyle Bütçe Kanunuyla gideriliyordu. Tabii 657 sayılı Kanuna bir değişiklik getirildiği için aynı paralelde buraya da bir değişiklik getiriliyor.

BAŞKAN — Bunu geçen sefer de konuşmuştuğ. «Aylıklarda artış veya eksilme sayılmaz» demek tuhaf oluyor. Zaten artıyor, artmıyor olur mu?

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, maksat katsayı ile, eşel mobil sistemi içinde maaşların artışını sağlamak; felsefesi bu. Burada kanunen, «hayır, artırmıyorum» diyor. Garip bir şey; ama hakikaten kesilmemesi için ayrı bir tertip almakta yarar var.

BAŞKAN — Emekli Sandığı Kanununda bir değişiklik yapmak en doğrusudur. Yani «maaş artırıldığı zaman kesilmez» denir, geçer gider.

104 üncü madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

105 inci maddeyi okutuyorum :

Brüt aylık tutarı

MADDE 105. — Brüt aylık tutarı; Devlet Memurları Kanununda yer alan gösterge tablosundaki rakamlarla bu Kanunla tespit edilen ek göstergelerin toplamının katsayı ile çarpılması sonunda bulunan miktardır.

BAŞKAN — 105 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

106 ncı maddeyi okutuyorum :

Ödenek

MADDE 106. — Bu Kanunun 2 nci maddesinde belirtilenlere brüt aylıkları tutarının yüzde oranında ödenek verilir. Bu ödenek ay başında aylıkla birlikte peşin ödenir. Ödemelerde ve hak kazanmada aylığa ilişkin hükümler uygulanır.

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay başkanlarıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Danıştay Başsavcısına aylık tutarlarının (Ek gösterge dahil) yüzde onu makam tazminatı olarak ödenir. Makam tazminatı damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz.

Bu ödenekten yararlananlar 926 ve 657 sayılı kanunlar ile bunların ek ve değişiklikleri ve diğer kanunlarla verilen yan ödemeleri alamazlar.

Adalet müfettişlerine, Devlet Memurları Kanununda belirtilen en yüksek Devlet memuru aylığının (Ek gösterge dahil) yüzde yirmisi oranında özel hizmet tazminatı ödenir. Bu tazminat damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz.

Özel hizmet tazminatına hak kazanmada ve bunların ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanır.

BAŞKAN — Şimdi zannediyorum halen bu ödenğin oranı % 75'tir, değil mi?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet efendim.

BAŞKAN — Şimdi Hükümet % 100 ile geldi.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Biz bu oranı, Komisyon olarak takdirlerinize bırakmayı uygun bulduk.

BAŞKAN — Biz bunu % 85 olarak düşünüyoruz. Çünkü bunun % 100 olması halinde Silahlı Kuvvetlere aksi de çok şey olacak; bu sefer onda da bir değişiklik yapmak gerekecek. Hatta % 85 olursa ne olur, onu da ayrıca tekrar bir düşüneceğiz.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, arz edeyim; bunun biz hesabını yaptırдық.

BAŞKAN — Para bakımından değil, yani bütçeye ne yükler diye değil.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Hayır, o noktada.

1'in 4'ünde % 75 ile bugün 78 bin lira geçiyor, % 80'de 80 bin lira oluyor; 2 bin lira fark ediyor. % 85'de 82 bin lira oluyor, % 90'da 84 bin lira, % 95'de 86 bin lira, % 100'de 88 bin lira oluyor. En alt derece, 8 inci dereceden yeni tayin edilen bir hâkimde % 75 ile 33 bin lira oluyor, % 80'de 33 908 lira oluyor, % 85'de 34 694 lira, % 90'da 35 451 lira, % 95'de 36 202 lira, % 100'de 36 954 lira oluyor. Yani % 100 yaptığımız takdirde en küçük derecedeki hâkime şöyle 3 bin küsur lira bir zam yapılmış oluyor. En yüksek derecedekine de 10 bin liralık bir zam yapılmış oluyor efendim.

Durum bundan ibarettir. Bunun hesaplarını yaptırдық.

Sayın Cumhurbaşkanım, bütün dosyaların arkasında var.

BAŞKAN — Ele geçenler değil mi bunlar?

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Evli 2 çocuklu bir hâkimin eline geçen efendim.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Onun altındaki çocuk yardımı, ve diğer şeyler ilave edilecek mi?

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Vergi oranı bakımından efendim.

BAŞKAN — Biz bu ek göstergeleri konuşurken, o zaman Adalet Bakanı bize % 85'le mi gelmişti?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet efendim.

BAŞKAN — Yani 1983'ünkü % 85'le gelmişti ve biz dedik ki; % 60'dan birden bire % 100'e artış çok büyük bir şey oluyor, % 40 birden artırıyoruz.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — İlk geliş % 85 idi.

BAŞKAN — Öyleydi, % 75 yapalım dedik. Şimdi biz bunu sene ortasında çıkarırsak, 2 - 3 ay geçtikten sonra birden bire % 100'e çıkarmış olacağız.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, bir noktayı arz edebilir miyim?

İtirazlarınızda haklısınız, yalnız son zamanlarda genç arkadaşlar -ben kendi kuruluşumdan biliyorum- bilhassa İş Bankası, Merkez Bankası ve Maliye Bakanlığı gibi yerlerin imtihanlarına girerek, kaçıyorlar. Son 20 günde benden 3 kişi gitti.

BAŞKAN — Onların kadroları kaç tanedir ki? Yani Merkez Bankasının her şubesine vermezler.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Çok geniş alıyorlar; hem memur alıyorlar, hem üst kademeden alıyorlar.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Efendim, aradaki fark 3 - 4 bin lira, yani yine gidecek. Öbür taraf 20 bin lira fark verdiği göre ne kadar zam yaparsanız yine gidecek efendim.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — 67 bin lira ile başlıyor.

BAŞKAN — Bu mani olmaz, önlemez.

Bizde de öyle; bizim Deniz Kuvvetlerinden ayrılanlara 150 - 200 bin lira veriyorlar. Biz nasıl verelim onu? Mümkün değil, veremeyiz. 150 - 200 bin lira veriyor, yani korkunç. Bizdeki elektronikçiler öyle, bizde astsubaylardan her sene 700 - 800 kişi ayrılıyor.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Onlar tekniker, dışarıda iyi para alıyorlar.

BAŞKAN — Teknik; dışarıya alıyor; ama dışarıya alıyor diye biz o parayı veremiyoruz, mümkün değil. Şimdi biz bunu % 100 yaparsak, 1984'te ne yapacağız? Onun için şimdi % 85 yaparsak, belki 1984 için o zaman kademelendirme yaparız.

ORGENERAL NECDET ÜRÜĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Cumhurbaşkanım, irade zatiâflinizde; ancak, zannediyorum ki, bu artış hususunda Maliye Bakanlığı ve Hükümetle bir mutabakat yok. Maliye Bakanı herhangi bir artışı reddetti, önergeye muhalif olduğuna dair bir notu bendenize yolladı.

Bunun malî yönünü hiç tetkik etmedik efendim; ne bizim Konsey malî işlerince tetkik edilmiştir, ne de Maliye Bakanlığınca.

Maliye Bakanımın bu notunu şimdi aldım.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Biz bunu 1983 bütçesi görüşülürken konuştuk.

ORGENERAL NECDET ÜRÜĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Anaprensip 1983 yılında Hâkimler ve Savcılar Kanunundaki statüyü aynen kanuna intikal ettirmek, iyileştirmeyi de 1984 malî yılında düşünmekti.

BAŞKAN — Öyle dedik. Hatta % 85'le geldi, işte konuştuk % 75 dedik.

ORGENERAL NECDET ÜRÜĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, buyduğunuz gibi bu diğer kuruluşlarla da, mesleklerle de bir denge meselesi tabii. 1984 senesinde bunun peşinde getireceği şeyleri de düşünmemiz lazım.

BAŞKAN — Sonra bunu, şimdi, arada yaptık, öteki meslekleri arada yapmadık. 4 - 5 ay sonra bütçe konuşulurken, yeni bütçe hazırlanırken bir daha yapacağız. Bunun o mahzuru da var.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, gerek hâkimler, gerek savcılar fazla mesailerini münasebetiyle hiçbir ücret almazlar. Cumartesi, Pazar günleri 3005 sayılı Kanuna ve 1918 sayılı Kanuna göre ve diğer özel kanunlara göre görev yaparlar ve ayrı bir ücret ve yevmiye almazlar.

Mesleğin çok özellikleri var. Başka bir iş, münzam vazife görmelerine imkân yok; kanun zaten bunları men ediyor. Ek görev alma gibi, bir bankanın murakıplığı veya bir idare meclisi üyeliği veya öğretmenlik gibi başka bir vazife almaktan kanun men etmiştir. Yalnız maaşlarıyla baş başadır.

BAŞKAN — % 80 olursa ne kadar, % 85 olursa ne kadar, % 90 olursa ne kadar; bunun malî yükümlülükleri çıkarıldı mı?

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — % 85 olursa 4 bin lira fark ediyor.

BAŞKAN — Hayır, bütçeye getirdiği tüm yükümlülük ne kadar?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Yıllık 150 milyon lira civarında Sayın Cumhurbaşkanım.

BAŞKAN — Hangisine göre?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — % 85 olursa efendim.

BAŞKAN — Kiminle konuştunuz bunu?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, 3 500 hâkim var; ortalama bir rakam tespit ettik, bir hâkimin ortalama yıllığını tespit ettiğiniz zaman yekûn 150 milyon lirayı geçmiyor.

BAŞKAN — Hangi aydan itibaren başladınız?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — 1 yıllık.

BAŞKAN — 1 yıllık olmaz bu, Ocak ayından itibaren mi diyeceğiz?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Hayır efendim, 1 yıllık olsaydı ne kadar olurdu diye hesapladık. Yayımlı tarihinden itibaren olursa 100 - 110 milyon lira civarında olur.

BAŞKAN — Hangi rakamı aldınız ortalama olarak?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, 4 bin ile 1 500 lira civarında artış var; biz bunu ortalama olarak 3 bin lira kabul ettik. Huzurunuzda da hesap edebiliriz.

ORGENERAL NECDET ÜRÜĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, müsaade ederseniz eğer burada halletmeyi buyurursanız, Küçükahmet Paşayı çağıralım, hesap etsin. Bu arada biz diğer maddelere geçelim, bilahara onu görüşürüz efendim.

BAŞKAN — Küçükahmet Paşayı çağırın.

106 ncı maddeyi geçiyorum, oylamıyorum.

107 nci maddeyi okutuyorum :

Ders ve konferans ücretleri

MADDE 107. — Hâkim ve savcılardan mesleki eğitim ve öğretim kurumlarıyla kurslarda kendilerine görev verilenlere, ders ve konferans saati başına ödenecek ücret, her yıl bütçe kanunlarında gösterilir.

BAŞKAN — Bunun nerede verilebileceği daha evvelki bir maddede geçti zaten, değil mi?

ENGİN DOĞU (Adalet Komisyonu Üyesi - Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Evet efendim.

BAŞKAN — 107 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

108 inci maddeyi okutuyorum :

Aylık ve ödeneğin ödeme zamanı

MADDE 108. — Aylık ve ödenekler her ayın başında peşin olarak ödenir.

Emekliye ayrılma ve ölüm hallerinde o aya ait peşin ödenen aylık ve ödenekler geri alınmaz.

BAŞKAN — 108 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

109 uncu maddeyi okutuyorum :

Adaylıktan ve açıktan atanmada aylık ve ödeneğe hak kazanma

MADDE 109. — Hâkimlik ve savcılık mesleğine hâkim adaylığından veya dışardan atananlar, göreve başladıkları günden itibaren aylık ve ödeneğe hak kazanırlar.

Bu suretle göreve başlamada, ilk aylık ve ödenek gün hesabıyla ay sonunda ödenir.

BAŞKAN — 109 uncu madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

110 uncu maddeyi okutuyorum :

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sosyal Haklar ve Yardımlar

Lojman temini

MADDE 110. — Bu Kanunun 2 nci maddesinde belirtilenlerin, lüzum ve zaruret görülen yerlerde kiralık lojman ihtiyaçları Adalet Bakanlığınca tespit edilerek, Bakanlar Kurulunca onanacak programlar gereğince ilgililerin tabi oldukları kuruluşların bütçelerine her yıl konulacak ödenekten karşılanır.

Lojmanların tahsis ve idaresi yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN — «Kiralık lojman» demeğe gerek var mı acaba, diğerlerinde de böyle mi geçiyor?

ORGENERAL NECDET ÜRÜĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Yukarısı, geçen sefer buyurduğunuz şekle göre, «Lojman yapımı», «lojman temini» değil efendim. Yani Adalet Bakanlığı kiralık ev tutup da, yerleştirecek değil; lojman yapıp, memuru yerleştirecek.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — «Lojman» deyince, zaten «kiralık» lafını beraber söylemek istemişler.

BAŞKAN — «Lojman temini» değil, «lojman yapımı»

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Efendim, uygun bulursanız «lojman» diye kalsın; çünkü satın alma da oluyor.

BAŞKAN — Tabii, hazır bina da alınabiliyor.

«Lojmandan istifade» diyelim, «lojmandan yararlanma»

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Efendim, Danışma Meclisine sunulan Devlet Güvenlik Mahkemesi Kanunu Tasarısına göre, Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkim ve savcılar için lojman mevcut olmazsa, Adalet Bakanlığı bütçesinden bunlar için bina kiralanıp lojman temin edilecek. Bu konu da olduğu için madde bu şekilde...

BAŞKAN — Onun için kenar başlığına «Lojmandan yararlanma» dedik.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, ben burada arkadaşlarımdan bir şey öğrenmek istiyorum :

110 uncu maddenin birinci fıkrasında, «Bu kanunun 2 nci maddesinde belirtilenlerin, lüzum ve zaruret görülen yerlerde kiralık lojman ihtiyaçları Adalet Bakanlığınca tespit edilerek, Bakanlar Kurulunca onanacak programlar gereğince ilgililerin tabi oldukları kuruluşların bütçelerine her yıl konulacak ödenekten karşılanır» deniyor.

Burada, «İlgililerin tabi oldukları kuruluşların bütçeleri» ifadesiyle neyi kastettiklerini arkadaşlar biraz açıklarlar mı?

BAŞKAN — Evet, buyurun Sayın Kâşifoğlu.

KEMALETİN ALIKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Cumhurbaşkanım, çok değerli arkadaşların hazırladıkları raporun 14 üncü sayfasında bu madde ile ilgili bölümü okuyorum efendim :

«110 uncu maddede, lojman konusu yer almıştır. Bu madde ile, hâkim ve savcılarla Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Başkan ve üyelerine kirası alınmak şartıyla lojman temini öngörülmüştür. Ancak, lojman ihtiyaçları Adalet Bakanlığınca lüzum ve zaruret görülen yerler için tespit edilecek ve Bakanlar Kurulunca onaylanacak programlara göre bunların inşa veya satın alma yolunun temini, ilgisine ve ihtiyaç durumuna göre Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Adalet Bakanlığı bütçelerine her yıl ayrı ayrı konulacak ödenekler ile sağlanacaktır.»

Arz ederim.

BAŞKAN — Esbabı mucibesinde var.

O halde kenar başlığını «lojmandan yararlanma» diye düzeltiniz.

110 uncu madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı?

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Affedersiniz efendim, eğer tensip buyurursanız «kiralık lojman ihtiyaçları» değil de «lojman ihtiyaçları» diyelim.

BAŞKAN — Ben onu çıkartacaktım da, esbabı mucibesini okuyunca, orada zaten «kiralık karşılığında» diye koymuş.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, ikinci fıkrada «lojmanların tahsisi, idaresi ve alınacak ki-

ralar yönetmelikle düzenlenir» diyelim yeter; «kiralık lojman» neyin nesi?

BAŞKAN — Ben de onu sordum demin, kiralık lojman olmaz, lojman lojmandır.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Zaten kira ile verilir, bedava değil.

KEMALETİN ALIKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Özür dilerim Sayın Cumhurbaşkanım; Devlet Memurları Kanununda, diğer kanunlarda ve mesela huzurlarınıza gelecek Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kanununda iki türlü lojman vardır; bir tanesi kiralık lojmandır, diğeri kirasız lojmandır. Mesela, valilerin kirasızdır, kaymakamların kirasızdır. Devlet Güvenlik Mahkemesinde çalışacak arkadaşları bu yoldan tatmin etmek için, sevk edilen ve Hükümetten geçen tasarıda da «kirasız lojman» deyimini kullanılmıştır.

BAŞKAN — İyi ya, o zaman sizin söylediğinizle Necdet Paşanın söylediği uygun düşüyor; «kiralık» kelimesini kaldıralım, diyor.

KEMALETİN ALIKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Hayır, buradaki kesinlikle kira karşılığı değil.

BAŞKAN — O, yönetmelikle tespit edilecek zaten; diğer yerlerde de «lojmandır» bunun ismi.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Yönetmelikte gösterilmesi daha doğru olur Sayın Cumhurbaşkanım.

KEMALETİN ALIKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Nasıl emrederseniz efendim.

BAŞKAN — Kaçadır, metrekare üzerinden nasıl hesap edilir, vesaire; onlar ayrıca bir yönetmelikle tespit edilir. Fakat, «kiralık lojman» diye bir tabir yoktur, «lojmandır» bu tabir.

Bu şekilde düzelterek maddeyi yeniden okutuyorum :

Lojmandan yararlanma

MADDE 110. — Bu Kanunun 2 nci maddesinde belirtilenlerin, lüzum ve zaruret görülen yerlerde lojman ihtiyaçları Adalet Bakanlığınca tespit edilerek, Bakanlar Kurulunca onanacak programlar gereğince ilgililerin tabi oldukları kuruluşların bütçelerine her yıl konulacak ödenekten karşılanır.

Lojmanların tahsis ve idaresi ile alınacak kira miktarı yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN — 110 uncu madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yoktur.

110 uncu maddeyi bu son şekilde oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

111 inci maddeyi okuyunuz.

Diğer sosyal yardımlar

MADDE 111. — Devlet memurlarına tanınan sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler bu Kanunun 2 nci maddesinde sayılanlar hakkında da uygulanır.

BAŞKAN — 111 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım çok özür dilerim, 110 uncu madde geçti ama şöyle bir endişe taşıyorum ben : Lojmanların tahsis ve iradesiyle ilgili yönetmeliği özellikle Adalet Bakanlığına veriyoruz. Halbuki diğer devlet memurlarının...

BAŞKAN — Hayır «Adalet Bakanlığınca yönetmelikle düzenlenir» dedik.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Kendileri çıkarır.

BAŞKAN — Çıkarırsın; o zaman Yargıtay kendisi çıkarır, Danıştay kendisi çıkarır. Onları da artık buraya kaydedemeyiz, filan filan tarafından çıkarılacaktır, diye.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Hayır, o açıdan değil; fiyatları, yani kira bedellerini çok aşağı tutabilirler, diğer devlet memurlarına nazaran.

BAŞKAN — Tutamazlar. Tutabilirler mi? Bunu yazmazsak daha fena o zaman.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Aslında o kanunda da değişiklik yapmak gerekir, yani genelde.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Vakıa geçti şimdi; 111 nci maddede biz eskiden 657 sayılı Kanunun 187 ile 212 nci maddelerindeki sosyal hakları sıralamıştık. Geçen toplantıda buyurmuştunuz ki, «diğer devlet memurlarına gönderme yapalım» gönderdik, sadece bu maddeyi.

BAŞKAN — Onu öyle yaparsa bu Bakanlar Kurulunda konuşulur; bakanın kendi imzası ile çıkacak ki.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet; zaten Maliye Bakanlığının görüşü de alınır.

BAŞKAN — Tabii.

Evet, 112 nci maddeyi okuyunuz.

Meslekî kıyafet ve kitap yardımı

MADDE 112. — Hâkim ve savcıların resmî kıyafetlerinin şekli, bunların giyilme zaman ve yerleri ile yenilenme süreleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Bu kıyafetler Adalet Bakanlığınca sağlanır.

Meslek mensuplarına, Adalet Bakanlığınca yayımlanan veya satın alınan meslekî kitap ve dergiler gönderilir.

BAŞKAN — 112 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

113 üncü maddeyi okuyunuz.

ONUNCU KISIM

Adalet Komisyonlarının Kuruluş ve Görevleri Kuruluş

MADDE 113. — a) Adli yargı adalet komisyonları : Ağır ceza mahkemelerinin bulunduğu yerlerde; başkanı ve bir asıl, bir yedek üyesi Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenecek hâkimler ile o yer Cumhuriyet savcısından oluşur.

Başkanın yokluğunda komisyona asıl üye başkanlık eder. Asıl üyenin komisyona başkanlık etmesi veya yokluğunda yedek üye, Cumhuriyet savcısının yokluğunda ise kendisine vekâlet eden Cumhuriyet savcı yardımcısı komisyona katılır.

b) İdarî yargı adalet komisyonları : Bölge idare mahkemelerinin bulunduğu yerlerde; bölge idare mahkemesi başkanının başkanlığında, iki asıl ve bir yedek üyesi Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenecek idarî yargı hâkimlerinden oluşur.

Başkanın yokluğunda komisyona kıdemli asıl üye başkanlık eder. Üyelerden birinin komisyona başkanlık etmesi veya yokluğunda yedek üye komisyona katılır.

Bir yerde birden fazla bölge idare mahkemesi bulunduğu takdirde, adalet komisyonu başkanlığını yürütecek bölge idare mahkemesi başkanı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

Adalet komisyonlarında, bir yazı işleri müdürü ile yeteri kadar memurdan oluşan birer büro bulunur.

BAŞKAN — 113 madde üzerinde söz almak isteyen var mı?

Buyurun.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, burada «bölge idare mahkemesi» tabiri kullanılmış; «Bir yerde birden fazla bölge idare mahkemesi...» deniyor. Bir yerde birden fazla bölge idare mahkemesi olamaz.

ENGİN DOĞU (Adalet Komisyonu Üyesi - Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Gelecekte olabilir.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Mümkün değil; bölge idare mahkemesinin gelecekte de birden fazla yerde kurulması mümkün değil. Ancak idare mahkemesi artırılabilir, vergi mahkemesi artırılabilir. Bölge idare mahkemesi için bugün 22 bölge tayin edilmiştir. Bir bölgede, mesela Ankara bölgesinde iki tane bölge idare mahkemesi olması mümkün değil. Onun için zannediyorum bunu değiştirmek lazım.

BAŞKAN — Ama, «bir yerde birden fazla bölge idare mahkemesi bulunduğu takdirde» diyor.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Bulunması mümkün değil.

BAŞKAN — İleride, on sene sonra bir tane daha açılırsa?

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — O başka bölgenin olur; bölge daraltılmış olur. Ama aynı bölgede iki tane bölge idare mahkemesi olmaz.

BAŞKAN — Hayır, «bir yerde» diyor; yani, Ankara'nın içinde.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Olmaz efendim; idare mahkemesi gibi altında bir mahkeme olur; idare mahkemesi veya vergi mahkemesi.

BAŞKAN — Şimdi Ankara'daki bölge idare mahkemesine hangi idare mahkemeleri bağlı?

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Ankaradakiler ve etraftaki birkaç vilayet.

BAŞKAN — Kaç vilayet?

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — 4 veya 5 vilayet.

BAŞKAN — Şimdi bu ikiye bölünür, Ankara'nın yarısı ile iki vilayet bir tarafta olur... Bu daha ziyade İstanbul'da olabilir; Boğaz'ın batışı, Boğaz'ın doğusu gibi. Ötekiler de bağlanabilir.

Böyle kalırsa ne zararı var bunun?

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, «bir yerde» deyimini var burada; bir yerde birden fazla bölge idare mahkemesi olup...

BAŞKAN — Yani İstanbul'da...

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de iki tane bölge idare mahkemesi olur da, - bölgeleri ayrı ayrı olur. Ama, İzmir'in içindedir, Ankara'nın içindedir o. «Yer» kelimesi var burada.

BAŞKAN — Gerçi bu fıkra olmasa da, - şimdi yok, ileride olursa - bunu Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu belirleyebilir. Yine o yetkisi var iki tane olursa. Koymasak da olur; ama konması halinde bir zarar vermez, ileride kolaylık olur.

Yalnız şu olur: İki tane açmaya kalkarlarsa, burada vardır diye.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, ikisi de aynı kaza daireleri içinde olacağı için «bir yerde birden ziyade bölge idare mahkemesi varsa» cümlesi, özür dilerim, kanımca bir anlam taşımaz. Çünkü kaza daireleri ayrı olacaklar.

BAŞKAN — O zaman o fıkrayı olduğu gibi çıkartmak lazım, bugün için ihtiyaç yok.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Acaba efendim, bir yerde Adalet Bakanlığına bağlı iki tane komisyon kurulacağına, idarî yargı ile adlî yargıyı birleştirip onların temsilcileri şeklinde bir komisyon olamaz mı? Ne mahzuru var? Yüksek Hâkimler ve Savcılar Kurulu hepsinin tayinini, vesairesini yapıyor. Onların burada tadat edilmiş vazifelerini dikkate alırsak, bunun yargı ile de hiçbir ilgisi yok, tamamen idarî; memurların dağıtımı, infaz kurullarının denetimi, onların hizmetlerinin yürütülmesi filan gibi daha çok idarî şeyler bunlar. Ayrı ayrı kurulacak mı kurulmayacak mı bilemiyorum, akla gelen bir şey oluyor artık o.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Efendim, bir şeyi arz edeyim: Bu, komisyonlarda daha evvelce görüşüldü, iki tane olmasının sebebi şu: Bir kere o iki ayrı görev yapan yargının birbirine atama vesaire işleri Yüksek Hâkimler ve Savcılar Kuruluna ait. Birbirleriyle bir çekişmeye, bir müdahaleye, karma da olsa, girmemelidirler.

İkincisi de, aradıkları vasıflar bazı memurlarda değişir; kendisinin aradığı vasfı kendi kurulu takdir etsin, diğerini de kendi kurulu takdir etsin. Bugüne kadar bunlar da teşekkül etti, bulunmama hali yok. Yalnız bir tek şuradaki cümlede, «birden fazla bölge idare mahkemesi bulunuyorsa» deniyor, bu olmaz.

Arz ederim.

BAŞKAN — O halde (b) nin 3 üncü fıkrası çıkıyor. Bu şekliyle bir daha okuyunuz (b) fıkrasını.

«b) İdarî yargı adalet komisyonları : Bölge idare mahkemelerinin bulunduğu yerlerde; bölge idare mahkemesi başkanının başkanlığında, iki asıl ve bir yedek üyesi Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenecek idarî yargı hâkimlerinden oluşur.

Başkanın yokluğunda komisyona kıdemli asıl üye başkanlık eder. Üyelerden birinin komisyona başkanlık etmesi veya yokluğunda yedek üye komisyona katılır.

Adalet komisyonlarında, bir yazı işleri müdürü ile yeteri kadar memurdan oluşan birer büro bulunur.»

BAŞKAN — Tamam.

113 üncü madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı efendim? Yoktur.

Bu son şekliyle maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

114 üncü maddeyi okutuyorum :

Görevleri

MADDE 114. — a) Ceza infaz kurumları, çocuk eğitim, ıslah ve infaz kurumları ve tutukevlerinin memur ve hizmetlileri ile bütün ilk derece adalet mahkemelerinin, adliyeye bağlı dairelerin yazı işleri müdürleri, yazı işleri müdür yardımcıları, zabıt kâtipleri, yardımcı hizmetler sınıfı memurları ve diğer müdür ve memurların;

b) Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde görevli yazı işleri müdürleri, yazı işleri müdür yardımcıları, zabıt kâtipleri, yardımcı hizmetler sınıfı memurları ile diğer müdür ve memurların;

İlk defa atanmalarında, memuriyete giriş sınavları, Adalet Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelik hükümlerine göre ilgili adalet komisyonları tarafından yapılır. Kazananlar hakkında hazırlanacak atamalara ilişkin evrak Adalet Bakanlığına gönderilir. Atamalar, Bakanlığın onayı ile tekmül eder.

Bu madde kapsamındaki personeli, ilgili adalet komisyonunun istemi veya hizmetin gereği olarak, buldukları yargı çevresi dışında bir göreve naklen atama yetkisi Adalet Bakanlığına aittir.

Adli yargı adalet komisyonları (a) bendindeki, idarî yargı adalet komisyonları (b) bendindeki personelin hizmet şartları, nitelikleri, ilerleme ve yükselmeleri, ödev, hak, yüküm ve sorumlulukları, görevden uzaklaştırılmaları, aylıkları, sosyal hak ve yardımları, disiplin işlemleri, buldukları yargı çev-

resi içinde nakilleri, geçici görevlendirilmeleri ve diğer her türlü özlük işlerini, bu Kanundaki özel hükümlerle Devlet Memurları Kanunu hükümlerini uygulamak suretiyle yerine getirirler.

Adalet komisyonlarınca, buldukları yargı çevreleri içinde naklen atanacaklar hakkında ilgili mahkeme başkanı, hâkim veya Cumhuriyet savcısının görüşleri alınır.

Adalet komisyonlarınca personel hakkında verilen disiplin cezası, görevden uzaklaştırma, geçici yetki ile görevlendirme, bir üst göreve atama, yargı çevresi içinde naklen atama, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin konularda verilen kararlar Adalet Bakanlığına bildirilir.

Tayinleri özel kanunlar uyarınca doğrudan doğruya Adalet Bakanlığına ait olan personelin memuriyete alınmasına ilişkin sınavlar Bakanlıkça yapılır.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde bir hayli durduk; acaba bu sayılan memurların tayinini, naklini, imtihan yapılmasını vesairesini Bakanlığa bağlasak, Bakanlık bu işleri yapsa ne olur, diye düşündük, ancak bunun için büyük bir teşkilat kurmak gerekeceğinden bundan vazgeçtik. Ama, eski haliyle, tayinleri de bunlar yaptığından, hiç olmazsa bundan böyle tayinleri Bakanlığın yapabilmesi için bu değişikliği getirdik. Her türlü tayin talepleri Bakanlığa bildirilecek, tayini Bakanlık yapacak.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Tayinlerden Bakanlığın hiç haberi olmuyordu.

BAŞKAN — Evet, Bakanlığın hiç haberi olmuyordu, böyle şey olmaz, dedik. Yani cezaevindeki gardiyayı alıyor, atıyor, bölgesi içerisinde yerini değiştiriyor, Bakanlığın bundan hiç haberi olmuyor. O bakımdan, onu bu şekilde değiştirdik.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Mesleğe ilk alınışları Adalet Bakanlığının onayıyla oluyor, kendi yargı çevreleri dışında atamalar konusunda Adalet Bakanı yetkili, kendi yargı çevresi içerisindeki atamalarda da kendileri yetkilidir zaten.

BAŞKAN — Eski şekliyle bir nevi Kamu İktisadi Teşekkülü olmuş; kendi kendine alıyor, atıyor, hiç Bakanlığın haberi olmuyordu.

Maddenin bu şekilde olmasında bir sakınca var mı?

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Hayır efendim, bizim için hiçbir sakınca yok.

BAŞKAN — Evet, eskiden Bakan mevcudu bilmiyordu, halbuki şimdi buna sahip olacaktır.

Evet, 114 üncü madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oyluyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi efendim, 106 ncı maddeyi oylamamıştık, o maddeye tekrar dönüyoruz.

Ödenek oranı % 85 olursa Hazineye getireceği yük ne oluyor, hesaplandı mı?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, buradan aldığım notlara göre 3 387 hâkim, 2 194 savcı olmak üzere 5 581 kişi bu kandan yararlanacaktır. Tabii yararlanacak olanların toplamı bu değildir. Benim bildiğim kadarıyla Sayıştay mensupları, askerî hâkim ve savcılar da otomatikman yararlanacaklardır. Binaenaleyh vereceğim rakamlar da asgarî rakamlar olacaktır.

Yaptığımız ortalamaya göre en yüksek hâkim % 80 oranına göre % 5 artışla 3 400 lira brüt olacaktır, en küçük hâkim ise, 1 181,50 lira olacaktır, ayda brüt olarak.

BAŞKAN — Brüt değil, net olarak alacak.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Rakamların hepsi brüt efendim.

BAŞKAN — Bize net dediler, bu cetveldeki rakamlar nettir.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Efendim, (1 400 + 600 = 2 000) eder, katsayı 34 olduğuna göre çarparsak 68 000 eder, 68 000'in % 5'i ise 3 400 eder ve bu brüt rakamdır; bunun neti falan yok, hesap tarzı budur bunun Sayın Cumhurbaşkanım.

BAŞKAN — Niye öyle söylediler demin onu, yanlış yaptılar demek ki?

Şimdi, burada (1 400 + 600) göstergesi % 75 oranına göre 78 264 bulunmuş; eline geçen değil mi bu rakam?

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Efendim, 78 264 lira % 75 üzerinden hesaplandı.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Ben o rakamdan hesaplamıyorum.

BAŞKAN — Onun üzerinden hesaplamadınız mı?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Hayır, bütçe

giderleri bakımından hesapladım ve normal hesaplama tarzının da böyle olması lazım.

Binaenaleyh, bu hesap tarzına göre yuvarlak ve ortalama olarak 12 sınıfa ayrılmaktadırlar. 1 inci derecede 1, 2, 3, 4 şeklinde 4 kademe olduğuna göre, bunları toplayıp ortalamasını alırsak, en büyük ve en küçük rakamın ortalaması 2 358,75 lira eder ve bu rakam brüttür efendim.

Buna göre, bu mevcutla çarparsak, (askerî personel ve Sayıştay üyeleri hariç) Hazineye 158 milyon liralık bir yük getirir. Bunu % 80 yaparsak 316 milyon liralık bir yük, % 90 yaparsak 476 milyon liralık bir yük, % 95 yaparsak 632 milyon liralık bir yük ve % 100 yaparsak da 948 milyon liralık bir yük getirir Hazineye. Bunlar asgarî rakamlardır; ancak azamî rakamlar da bunların pek üstünde olmayacaktır, çünkü ilave edilecekler de büyük rakamlar değildir. Binaenaleyh, her % 5 için 158 milyon liralık ilave bir yük getirecektir.

BAŞKAN — Evet, bu konuyu konuşurken evvela % 85 olarak gelmişti, biz onu, hâkim ve savcılar için % 75 olarak kabul etmiştik, değil mi Sayın Küçükahmet?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Efendim, aslında % 60 olarak gelmişti ve bilahare o tarihteki Adalet Bakanımız geldi ve burada «% 100 olsun» dedi, % 85'e karar verildi, % 75'te de bağlandı.

BAŞKAN — 1983 yılı için de % 75 üzerinden konu değil mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet efendim.

BAŞKAN — Peki, şimdi Hükümetten gelen tasarıda bu nasıl oluyor da % 100 oluyor?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Bu tasarı, Komisyonunda bekleyen 16 Ekim 1981 tarihli tasarıdır Sayın Cumhurbaşkanım.

BAŞKAN — Evet, demek ki eski tasarı.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — 16 Ekim 1981 tarihinde % 100 olarak gelmişti bize. 1982 yılında % 100'ü, % 75'e indirerek kabul buyurdunuz ve tasarı gündemimizde beklediği için de % 100 olarak duruyordu.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Efendim, yeni bir ilave tazminat daha var; 117 nci maddeden sonra 118 inci madde olarak önerilen % 50 oranında bir tazminat daha var, onunla birlikte mütalaa edecektik bunu.

BAŞKAN — Hangi % 50?..

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — 117 nci maddeden sonra 118 inci madde olarak «Adli ve idari yargı mercileri ile Adalet Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatında görevli hâkim, savcı ve adli tıp kurumunda görevli olanlar dışında kalan memurlara brüt aylıklarının % 50'si oranında tazminat verilir» denilmektedir. Yani, yeni bir tazminat konusu daha olduğu için ikisinin birlikte, mütalaa edilmesi gerekmez mi?

BAŞKAN — Para konularını hiç görüşmedik, 1983 bütçesine hepsini koyduk. Bunları karıştırmayalım, bunlar yargının dışındaki memurlar içindir.

Yani, bu % 50 oranındaki tazminat, demin konuştuğumuz memurlar için mi?

KEMALETİN ALİKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — 118 inci maddeye ek Sayın Cumhurbaşkanım, hâkim ve savcılar dışında olanlar için.

BAŞKAN — Geriye memurlar, zabıt kâtipleri vesaire kalıyor.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — 118 inci maddede de var, 106 ncı maddede de var.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Tasarıda «% 100» olarak gelmiş idi, biz bunu çıkartarak miktarı takdirlerinize bıraktık.

Bunun dışında, diğer devlet memurlarına veya müfettişlere tanınan % 20 nispetinde meslek tazminatının hâkimlere de verilmesi hususunda bir öneri getirdi Adalet Bakanlığımız.

BAŞKAN — O zaman % 120 olur.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — O net; % 20 net istiyorlardı. Biz, Komisyon olarak dikkate almadık, zaten bize resmen gelmiş bir konu da yok, önerge olarak getirdiler. Herhalde taktir verecekler ve konuşacaklar.

Bir de kendi memurlarına % 50 getirdiler, biz Komisyon olarak bu önergeye de katılmadık.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Genelde bir maruzatta bulunmam mümkün mü; lütfederseniz?

BAŞKAN — Buyurun.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Yüksek emirleriniz gereğince Hükümete bir görev verildi, Ağus-

tosta bitireceği bu görevi, yine emirleriniz gereğince, Mayıs ayında bitirmek üzere bir çalışma yapıyorlar. Bu çalışma, devlet memurlarının ücret sistemini düzenleyecektir.

Bundan evvel yaptığımız çalışmada hâkim ve savcılık mesleğinin özel statüsü, özel durumu dikkate alınarak geçmişe nazaran oldukça önemli bir ayarlama yapıldı. Ancak, burada kesinlikle demek istemiyorum ki, hâkim ve savcılarımıza hakkı olan parayı verdik. Hiç kimseye vermediğimiz gibi, hâkim ve savcılarımız da bu haklarını almış değiller.

Ancak, gene de Devletten para alanlar arasında, memuru, hâkimi, subayı, assubayı; iyi kötü bir denge kurulmuştu. Böyle her gelen kanun tasarısının mali hükümler kısmında çeşitli şekillerde personel giderlerinde, özlük haklarında değişiklik yapılırsa, bu genel dengenin muhafazası mümkün değildir.

Bunun mali hükümleri hali hazırdaki ödemelere göre dondurulsa ve Hükümetin yaptığı çalışma ile birlikte ele alınıp, hâkimlerimizin diğer memurlarımızdan ayrıcalığı da dikkate alınarak, orada değerlendirilse daha yararlı olur diye düşünüyorum.

Arz ediyorum.

BAŞKAN — Zaten sen gelmeden evvel de biz o konuyu görüştük, dedik ki; devlet memurlarına ilişkin mali hükümler yeniden hazırlanıyor, belki bu ek göstergeler falan kalkacak, başka bir sisteme oturturacağız. Böyle bir kanunda değişiklik yaparsak, yarın, öbür gün, iki ay sonra yeniden değiştirmek lüzumunda kalacağız.

Kaldı ki, 1983 senesi için de zaten her şeyi yerine oturtturduk, hepsini yaptık; bu kanun tasarısı geç kaldığı için böyle oldu. Şimdi bunda bir değişiklik yaparsak, hepsine birden sirayet ettirmek lazım, bunun altından kalkamayız.

Binaenaleyh, bunu gene % 75 olarak koyuyoruz, bu suretle yeniden büyük bir değişiklik gerekmez.

106 ncı maddenin birinci fıkrasını tekrar okutuyorum :

«Ödenek

MADDE 106. — Bu Kanununun 2 nci maddesinde belirtilenlere brüt aylıkları tutarının % 75'i oranında ödenek verilir. Bu ödenek ay başında aylıkla birlikte peşin ödenir. Ödemelerde ve hak kazanmada aylığa ilişkin hükümler uygulanır.»

BAŞKAN — Bununla ilgili bir önerge vardı, onu okutuyorum :

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Görüşülmekte olan «Hâkimler ve Savcılar Kanunu» tasarısının 106 ncı maddesinin dördüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Rifat BAYAZIT
Adalet Bakanı

«Bu Kanunun 2 nci maddesinde gösterilenlere, Devlet Memurları Kanununda belirtilen en yüksek Devlet memuru aylığının (ek göstergesi dahil) yüzde yirmisi oranında özel hizmet tazminatı ödenir. Bu tazminat damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz.»

BAŞKAN — Burada yalnız Adalet müfettişleri için idi, şimdi bunu hepsine teşmil ediyorsunuz, bu önerge ile.

Bu konuda değişiklik yapmamayı esas aldık.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

BAŞKAN — 106 ncı madde üzerinde buyurun Sayın Tümer.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — 106 ncı maddenin dördüncü paragrafında adalet müfettişlerine tanınan % 20 tazminat acaba Hükümetin teklifinde var mı idi, yoksa yalnız Komisyon mu değiştirdi?

BAŞKAN — Buyurun.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, 2661 sayılı Kanunu Nisan 1982'de kabul buyurmuşunuz, aynıdır.

BAŞKAN — Bunda var, geçen sefer kabul ettiğimiz aynı.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Yani, genel bütçe kanunları görüşülürken bu oraya ilave edildi mi?

BAŞKAN — Var.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Hükümetin teklifinde görmedim de, o bakımdan sordum.

BAŞKAN — Biz ayrıca yaptık onu.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Bilahare yapılan bir yasadaki değişikliği biz buraya getirdik, o halen yürürlükte.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Yani Komisyon ilave etti bunu.

BAŞKAN — Evet, ama halen yürürlükteki kanun böyle. Çünkü, o 2661'deki bazı maddeleri de buraya koyduk.

Bütçe Kanununda da var, aynen konu.

HÂKİM TÜMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, 2556 sayılı Kanunu değiştiren 2661 sayılı Kanunun bir maddesinde biz bunu vermiştik, o tarihte. O 2556 sayılı Kanun ve değişiklikleri yürürlükten kalktığı için, onu buraya aldık, onu yürürlükten kaldırıyoruz.

BAŞKAN — 106 ncı madde üzerinde başka söz isteyen?.. Yok.

106 ncı maddeyi «% 75» değişikliği ile oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

115 inci maddeyi okutuyorum :

Geçici görevlendirme

MADDE 115. — Adalet komisyonları, atamaya ve nakle yetkili oldukları personeli, hizmetin gereği olarak yargı çevreleri içinde, sürekli görev yerlerinin dışında bir başka yerde altı ayı geçmemek üzere geçici olarak görevlendirebilir.

Ancak, birinci fıkradaki personelden ceza infaz kurumları, çocuk eğitim, ıslah ve infaz kurumları ile tutukevlerinde görevli olanların geçici olarak görevlendirilme yetkisi, ağır ceza Cumhuriyet savcısına aittir.

BAŞKAN — 115 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

116 ncı maddeyi okutuyorum :

Soruşturma ve kovuşturma usulü

MADDE 116. — Bu kısımda yazılı memurların görevlerinden doğan suçlarından dolayı buldukları yer Cumhuriyet savcılığınca doğrudan doğruya genel hükümler dairesinde soruşturma ve kovuşturma yapılır.

BAŞKAN — 116 ncı madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

117 nci maddeyi okutuyorum :

Kıyafet

MADDE 117. — Zabıt kâtipleri ile mübaşirlerin görev sırasında giyecekleri resmî kıyafetlerin şekli, bunların giyilme zamanı ve yerleri ile yenilenme süreleri Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir. Kıyafetler Bakanlıkça sağlanır.

BAŞKAN — 117 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığımızın 117 nci maddeden sonra gelmek üzere 118 nci madde ilavesi hakkında bir önergesi var, okutuyorum :

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Görüşülmekte olan «Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısı» na 117 nci maddeden sonra 118 inci madde olarak aşağıdaki maddenin eklenmesini ve müteakip madde numaralarının buna göre düzenlenmesini arz ve teklif ederim.

Rifat BAYAZIT
Adalet Bakanı

«Tazminat

MADDE 118. — Adli ve idarî yargı mercileriy-le Adalet Bakanlığının merkez ve taşra teşkilâtında görevli; hâkim, savcı ve Adli Tıp Kurumunda görevli olanlar dışında kalan memurlara brüt aylıklarının % 50'si oranında tazminat verilir. Bu tazminat aybaşında aylıkla birlikte peşin ödenir. Ödemelerde ve hak kazanmada aylığa ilişkin hükümler uygulanır.»

BAŞKAN — Deminki önergeyi kabul etmediğimize göre, bu önergeyi de kabul etmemiz mümkün değil.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Önergeyi geri alıyoruz.

BAŞKAN — Önerge geri alınmıştır.
118 inci maddeyi okutuyorum :

ONBİRİNCİ KISIM

Çeşitli Hükümler

İlke kararları

MADDE 118. — Bu Kanun uyarınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca alınan ve Resmî Gazetede yayımlanan ilke kararları, mesleğin özellikleri ve teşkilatın ihtiyaçları göz önünde bulundurularak her yılın Ocak ayında Kurulca yeniden incelenir ve gerekli görülen değişiklikler yapılarak Resmî Gazetede yayımlanır.

BAŞKAN — 118 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

118 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

119 uncu maddeyi okutuyorum :

Meslek içi eğitim

MADDE 119. — Hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimleri; seminer, sempozyum ve konferanslar şeklinde olmak üzere, Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilecek esaslara göre yapılır.

BAŞKAN — 119 uncu madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

120 inci maddeyi okutuyorum :

Uygulanacak hükümler

MADDE 120. — 2461 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

BAŞKAN — Uygun olmayan kısmı var mı?

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım var; itiraz süreleri ve savunma hakkı getirdik.

BAŞKAN — 120 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

121 inci maddeyi okutuyorum :

Yönetmelik

MADDE 121. — Bu Kanunda yapılması öngörülen yönetmelikler en geç altı ay içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

BAŞKAN — Bunu böyle yazıyoruz da sonra 6 ayda gelmiyor. Acaba 6 ayda çıkar mı? Gerçi hâzırkıdır bir kısmı...

KEMALETTİN ALİKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Hepsini hazır ve çıkar efendim.

BAŞKAN — Evet, mesele yok.

121 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

122 nci maddeyi okutuyorum :

Kaldırılan hükümler

MADDE 122. — a) 2556 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile ek ve değişiklikleri,

b) 3 Nisan 1340 tarih ve 461 sayılı Hükûm ve Mensubini Adliyenin Resmî Kisveleri Hakkında Kanun,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Devlet Memurları Kanununun ek geçici 7 ve 8 inci maddeleri, bu Kanun kapsamına girenler hakkında uygulanmaz.

BAŞKAN — 122 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Biraz önce müfettişlerle ilgili bir % 20 konusu vardı. Burada tabii o 2556 sayılı Kanunun ek ve değişiklikleri içinde geçtiği için onu yürürlükten kaldırdık, bunu iptal etmiş olduk.

BAŞKAN — Buraya koyduk ya % 20'yi.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Onu koyduğumuz için arz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Tabii, bunu kaldırıyoruz.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet efendim.

İkincisi de, Devlet Memurları Kanununun ek 7 nci maddesinde yüksek yargı organlarının ek göstergeleri yazılı, ek 8'de de onların altındaki hâkim ve savcıların ek göstergeleri yazılı idi, buraya koyduğumuz için yürürlükten kaldırdık.

Arz ederim.

BAŞKAN — 122 nci madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici maddelere geldik.

Geçici madde 1'i okutuyorum :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunda öngörülen ilke kararları, Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren iki ay içinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenerek Resmî Gazetede yayımlanır. Bu kararlar yayımlanmaya kadar, yürürlükten kaldırılan 2556 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu uyarınca alınmış bulunan ilke kararları geçerlidir.

BAŞKAN — Geçici 1 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici madde 2 yi okutuyorum :

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte lisansüstü (Master) veya doktora öğrenimlerine başlamış olan hâkim ve savcılar hakkında, bu Kanunun 31 inci maddesinin ikinci fıkrası uygulanmaz.

BAŞKAN — Çünkü onlar başladılar; yani müsaade meselesi vardı, müsaade almadılar ama başladılar.

Geçici 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici madde 3'ü okutuyorum :

GEÇİCİ MADDE 3. — 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun geçici maddeleri ile 2575 sayılı Danıştay Kanununun geçici 16 ncı ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun geçici 6 ncı maddeleri hükümleri saklıdır.

BAŞKAN — Buyurun.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Bunlar staja başlamadan, yahut staj yapmadan oralara atanan hâkimler idi. Şimdi yeni bir staj müessesesi getirdik, onlar tekrar staja alınmadan görevlerine devam edecekler.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Efendim, bu 5 sene içindeki değişme zamanına kadar tabii ki ek geçici 1 ve 2 nci madde ile almaya da devam edecek. O itibarla burada «bu hükümler mahfuz» denmezse otomatikman kalkmış olacak. Hiç olmazsa asgariden yürürlükten kalkıp kalkmadığı hususunda münakaşa olacaktır. Arkadaşlarımız sarahat getirerek bunu halletmişlerdir.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Bir konuda dikkatinizi çekmek isterim. Bu kanunun 113 üncü maddesi ile bir meslek içi eğitim müessesesi getirdik; staj yapmadan atanan bu türlü hâkimlerin meslek içi eğitimi ile bu ihtiyaçlarını zaten karşılayacağız.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Efendim, o hususta Paşamızın bir teklifi var.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Şimdi diyorlar ki efendim, 2576 sayılı Kanunun geçici 1 ve 2 nci maddeleri gereğince bölge idare, idare ve vergi mahkemelerine atananların, idari yargı hâkimleri dışında kalanları, nitelikleri bakımından tatminkâr değil. Hizmetler iyi yürüyemiyor, bugüne kadar yapılan tecrübeler bunu ortaya koyuyor.

O halde şöyle bir teklif var: Adalet Bakanlığınca yapılacak, düzenlemeler içinde 6 ay hizmet içi eğitimine Danıştay Başkanlığı da tabii tutulup bir rotas-

yon sistemine göre gönderilmelerini ve bunun da bir geçici madde olarak yer almasını arzu ediyorlar efendim.

BAŞKAN — Sonunda yapalım bunu.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Eğer emrederseniz, böyle bir şey yapalım. Bununla ilişkili olduğu için arz ettim efendim.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Zaten geçici 6 ncı madde olacak efendim.

BAŞKAN — Adalet Bakanlığının da geçici maddesi var, bunu o zaman okuturuz.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, 119 uncu madde şöyle diyor: «Hâkim ve savcıların meslek içi eğitimleri, seminer, sempozyum, konferanslar şeklinde olmak üzere Adalet Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.»

Sayın Danıştay Başkanı bunu söylediği zaman, zaten 119 uncu madde bu imkânı veriyordu. Adalet Bakanlığı ile konuştuğumuzda. «Biz zaten öncelikle bu gibileri meslek içi eğitime tabi tutacağız, buna şimdilik ihtiyaç yok» dediler.

BAŞKAN — Ama halen mevcut olanları geçirmek istiyorlar.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Mevcut olanlara bu imkânı veriyor. Hâkim veya savcı sıfatını almak için atamak lazım, kararnamesi ile, gitmişler bunlar oraya. «Hâkim ve savcıların meslek içi eğitimleri (onların hâkim ve savcı sıfatları var) seminer, sempozyum ve konferanslar şeklinde olmak üzere Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilecek esaslara göre yapılır» diyor. Bu imkân var ellerinde Adalet Bakanlığının.

BAŞKAN — Önerge geldiği zaman konuşalım onu, o ayrı.

Ben «maddelerin hükümleri saklıdır» ifadesini, sordum. Onu sonra görüşürüz.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — «Staj yapmadan gönderdiğimiz kişileri mahfuz tutuyoruz» diyorlar.

BAŞKAN — Evet.

Geçici 3 üncü madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 4 üncü maddeyi okutuyorum.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl süre ile Bakanlık tetkik hâkimliği ve adalet müfettişliği görevlerine, idarî yargı hâkim ve savcıları arasından yapılacak atamalarda, Kanunun 37 ncı maddesinin (a) ve (b.1) bentlerindeki beş yıllık hizmet şartı aranmaz.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce idarî yargı hâkim ve savcıları arasından Bakanlık tetkik hâkimliği ve adalet müfettişliği görevlerine atanmış olanlar hakkında da yukardaki fıkra hükmü uygulanır.

BAŞKAN — Bu maddeyi izah eder misiniz; buyurun.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri yeni kurulduğu için, buraya hâkim sınıfindan olmayıp dışarıdan atamalar yapıldığından bu hâkimler de gerektiğinde Adalet Bakanlığında tetkik hâkimliği ve adalet müfettişliğine atanabileceklerdir. Ancak, tetkik hâkimliğine atanabilme ile ilgili madde ve adalet müfettişliğine atanabilme ile ilgili maddede en az 5 yıllık hâkimlik veya savcılık yapma mecburiyeti vardır. Bu mahkemeler, arz ettiğim gibi, yeni kurulduğu için, belli bir süre bu 5 yıl şartı aranmayacak, temayüz etmiş kişiler atanabilecektir.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Adliye-den gelen hâkim ve savcılarda 5 yıllık meslek tecrübesi aranıyor, idarî yargıda henüz 5 yılı doldurmuş olan yok. Bu kere Adalet Bakanlığının merkez kuruluşunda...

BAŞKAN — Bundan sonrakilerde arıyacağız, ama şimdi halen atanmış olanlar varsa, geçici madde olarak, onlar devam edecekler.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Kabul buyurduğunuz metinlerde zaten Adalet Bakanlığı merkez kuruluşuna idarî yargıdan da personel gel-sin demiştiniz; 5 yıl süre ile kapatmış oluyoruz, ona imkân sağlıyoruz.

BAŞKAN — Evet.

Geçici 4 üncü madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 5 inci maddeyi okutuyorum :

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, yabancıyla evli bulunan hâkim, savcı veya hâkim adayları hakkında 8 inci maddenin (e) bendi hükmü ile 53 üncü maddenin (c) bendinin buna ilişkin hükmü uygulanmaz.

BAŞKAN — Var mı böyle şeyler? Belki vardır; belli olmaz.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Kesin bilemiyorlar; belki vardır efendim.

BAŞKAN — Belki de vardır, şimdi, hâkimlikten çıkarılmıştır.

Geçici 5 inci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, geçici madde 6 olarak verdiğiniz bu önerge Adalet Bakanlığının önergesiyle beraber mi, yoksa ayrı mı?

KEMALETTİN ALIKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Cumhurbaşkanım, birincisi uyuyor.

BAŞKAN — 6 ncı ve 7 nci madde olarak.

KEMALETTİN ALIKÂŞİFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — 6 ncı madde tamamen uyuyor; 7 nci maddeye de katılıyoruz ve önergemizi geri alıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergenizi geri alıyorsunuz.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Evet efendim.

BAŞKAN — Bu durumda Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreterinin verdiği önergeyi okutuyorum :

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Görüşülmekte olan «Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısı»na aşağıdaki geçici maddelerin ilave edilmesini arz ve teklif ederim.

Necdet ÜRUĞ

Orgeneral

Millî Güvenlik Konseyi

Genel Sekreteri

«**GEÇİCİ MADDE 6.** — Bu Kanunla adli ve idari yargı hâkim ve savcılığının sınıf, derece ve görev unvanlarını belirleyen (1) ve (2) sayılı cetveller gereğince hâkim ve savcılarının ve diğer görevlilerin yeniden atanmaları gerekmez. Bunlar mevcut görevlerine devam ederler.»

Gerekçe :

Görüşülmekte olan tasarı ile 2556 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile bu Kanuna bağlı (1) ve

(2) sayılı cetveller yürürlükten kaldırılmakta olduğundan bu cetvellerde gösterilen görevlere atanmış olanların görevlerine devam edebilmelerini temin bakımından Tasarıya Geçici 6 ncı madde eklenmektedir.

BAŞKAN — Geçici 6 ncı madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Çok lüzumlu bir madde; çünkü tekrar onların tayinleri yapılması lazım gelirdi. Diğer kanunlarda bunu dikkate aldık, herhalde bu unutulmuş.

Söz almak istemeyen olmadığına göre, geçici 6 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici madde 6 olarak ilave edilecektir.

Geçici 7 nci maddeyi okutuyorum :

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iki yıldan az adaylık yapanların geri kalan süreleri mesleklerinde geçecek yükselme süresine ilave edilir.

GEREKÇE

Tasarının 10 uncu maddesinde adaylık süresi iki yıl olarak belirlenmiştir. Bu sebeple bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce iki yıldan az adaylık yapanların geri kalan süreleri mesleklerinde geçecek yükselme süresine ilave edilecektir. Mesela; bir yıl staj yaptıktan sonra hâkimliğe atanmışlar atandıkları 8 inci derecede iki yıl değil üç yıl kaldıktan sonra bir üst dereceye terfileri, diğer şartları da taşımak koşuluyla yetkili kurulca yapılacaktır.

BAŞKAN — Bu geçici 7 nci maddeye Bakanlık da iştirak ediyor, değil mi?

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Evet efendim.

BAŞKAN — Geçici 7 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu suretle geçici maddeler 7 tane olmuş oluyor.

ORGENERAL NECDET ÜRUĞ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, Danıştay Başkanımızın da katıldığı bir önerge daha var.

BAŞKAN — Peki, o önergeyi okutuyorum.

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hâkimler ve Savcılar Kanununa aşağıdaki geçici maddenin ilavesini arz ederim.

Necdet ÜRUĞ

Orgeneral

Millî Güvenlik Konseyi

Genel Sekreteri

Geçici Madde 8. — 2576 sayılı Kanunun geçici 1 inci ve 2 nci maddeleri gereğince Bölge İdare, İdare ve Vergi Mahkemelerine atanarlardan idarî yargı hâkimleri dışında kalanlar; Adalet Bakanlığının mahkemelerindeki iş durumu, çalışma koşullarının göz önüne alarak hazırlayacağı dönüşümlü bir plana göre Danıştay Başkanlığında 6 aylık hizmet içi eğitime tabi tutulurlar.

Hizmet içi eğitim sonunda bu kişilerin başarı durumları hakkında Danıştay Başkanlığınca bir rapor düzenlenir. Bu rapor ilgililerin yükselmelerinde göz önünde bulundurulur.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, izah edebilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Efendim, bu geçici madde ile dışarıdan kişiler atandı; bunlar hiçbir staj yapmadılar meslek içinde hiçbir eğitim de yapmadılar.

Şimdi son zamanlarda bana gelen şikâyetler çok arttı. Bu hal, psikolojik olarak, bu bölge mahkemelerine, idare mahkemelerine karşı bir itimatsızlığa yol açmıştır. Adalet Bakanlığının hazırlayacağı bir plan dahilinde, ne kadar parçalanacak, kaçır kişi gönderilecek, biz bunlara devamlı veya hiç olmazsa 6 ay bir eğitim verelim. 119 uncu madde bunu karşılamaz.

119 uncu maddenin bunu karşılamamasının sebebini de arz edeyim : Orada sadece «seminer, sempozyum ve konferans, bildiriler» dendiği için, idarî yargılama usulü, şu şu dosyayı oku, şunu ver, şu idarî yargılama usulünü nasıl uyguluyorsun, işte falanı nasıl yapıyorsun, diye bir şeyler geçirmesi de çok zarurî; şikâyet çok kabarcak.

Bir ikincisi de efendim; idare müşkül durumunda kalacak. Çünkü vergi davalarına falan bakmaya başladılar, idarî davalara da bakmaya başladılar ve iki karar taslağını bendeniz elime geçirdim, haber gönderdim, böylece düzeltmeye çalıştım. İdare müşkül durumda kalacak.

BAŞKAN — Anlaşıldı

Bakanlığımız ne der efendim?

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, tasarının kabul edilmiş olan 119 uncu maddesindeki meslek içi eğitim bu kuşuklara cevap verecektir. Zaten Bakanlığımızca hazırlanacak ilgili yönetmeliklerle, bu gibi staj görmeden atanmaları ön plana alıp bunları peyderpey bu şekilde eğitime tabi tutacağız. Ayrıca ek bir maddeye lüzum yok-

tur. Üstelik bir de sicil müessesesi getiriliyor ki, bu biraz sakıncalı olur. İmtihan ayrı bir konudur, sicil müessesesi ayrı bir konudur. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görevine müdahale gibi bir durum doğar.

Takdir Yüce Kurulundur.

BAŞKAN — Ancak, 119 uncu maddeyi okuyorum; hâkim ve savcıların meslek içi eğitimleri, seminer, sempozyum veya konferanslar şeklinde olacak.

Halbuki, Danıştay Başkanımız, «Ben, eğitim yaptıracağım, kurs açacağım» diyor. Kursu kapsamıyor bu. Görevbaşı eğitimi gibi falan bir şey; o bakımdan doğru, konabilir. Nihayet 119 uncu maddede olsa da halen bölge idare mahkemelerinde, idare mahkemelerinde, vergi mahkemelerinde bulunanların bir kurstan geçirilmesi isteniyor.

Sicil işini de, sırası gelince konuşuruz.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Sayın Cumhurbaşkanım, bu Bölge İdare Mahkemeleri Kanunu çıkmadan evvel düşünülecek konuydu kanımca.

BAŞKAN — Doğru, tabii.

HÂKİM ALBAY İSMET ONUR (Adalet Komisyonu Üyesi) — Şimdi, hâkimlik vasfını aldıktan sonra bir hâkimin Anayasanın 159 uncu maddesinde belirtilen meslek içi eğitimi dışında, Danıştayda kurstan geçirilmesi, kanımca, Anayasaya da aykırı, hâkimlik statüsüne de aykırı.

Adayın, Danıştayda bir sene; hatta iki sene yetiştirilmesi mümkündür; fakat hâkimlik hakkını, yargı hakkını aldıktan sonra kurstan geçirilemez. Bugüne kadar Türkiye'de hâkime kurs verilmemiştir. Çünkü yargı hakkını almıştır, onun için Komisyon, 119 uncu maddeyi Hükümetin teklifine ve Anayasanın 159 uncu maddesine uygun olarak hazırlarken, «seminer, konferans» şeklindeki ifadeler kullandı.

Şimdi, bunu hele sicile de bağlamak, artık yargı yetkisi verilmiş, tekrar yargıdan dön, bir nevi staja tekrar dön... Ben bunu - özür dilerim - hâkimlik mesleği ile bağdaştırıyorum. Belki bu, Bölge İdare Mahkemeleri Kanununda dikkatten kaçmış bir husus.

Bir de gerçek var ki, eksik yetişmişler. En azından şöyle - izin verirseniz olsun; «119 uncu madde gereğince bu eğitimler öncelikle bölge idare mahkemesindeki şu vasıflardaki hâkimler hakkında yapılır.» Yani, «öncelikle onlar hakkında uygulanır» şeklinde olursa, kanunun prensibine de uygun olur.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Bir cümle ilave edebilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Efendim, çok özür dilerim, bunun Anayasaya aykırılıkla bir ilgisi yok. Hizmet içi eğitim her meslekte yapılır ve her meslekte de yapılması gereklidir. İleride çıkarılacak kanunda da konulur.

BAŞKAN — Tabii, ben onun üzerinde durmuyorum. Çünkü, biz de askerlik eğitimi yaptırıyoruz.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Bir de efendim, gelmiş ve çalışmamışsa, verilen görevleri yapmazsa; «gel» denildiğinde gelmezse, verilen görevlere karşı «bunu yapmıyorum» derse, bunun hakkında bir rapor verilmeyecek midir? Stajyer hakkında verilmeyecek midir?

Bu raporu zaten sicil vermeye yetkili olan kişiler tanzim edecektir. Bunu da değerlendirecek olan zaten Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruludur. Bu yüzden de ben bir mahzuru şahsen görmüyorum.

Arz ederim.

BAŞKAN — Biz şimdi meslek içi eğitimi kabul ettik mi?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Evet, ama onun şeklini orada vurguladık.

BAŞKAN — Kamufle etmişiz, «Seminer, sempozyum ve konferans» şeklinde. Yani illaki konferans verecek. Zaten ders vermek de konferans demektir. Dersaneye gelse, 20 kişiyi toplasa, ister ders versin, ister konferans versin. Yalnız konferans ile ders arasında şu fark vardır : Not yoktur.

Sicil için doğrudur, onda bir şey demiyorum. Esasında o da büyük bir mahzur değildir. Çünkü, o gelen kişi, yeni mesleğe giren kişi takip etsin... Yeni bir bransa girmiş, böyle bir şeyle uğraşmamış, doğrudan doğruya idare mahkemelerine vermişiz, orada şaşır-mış kalmış. Buradan gidenler için bir şey değil; ama dışarıdan aldıklarımız var. Hiç bu tarzda eğitimden geçirilmemiş. O zaman, o kanun konuşulurken bir noksanlık olmuş.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — İhtiyaçtan kaynaklandı. Hemen kuruyoruz, hemen faaliyete geçireceğiz; bir mecburiyet karşısında tabii stajsız gönderdik onları.

Devlet memuru olarak 10 yıllık çalışmış olma mecburiyetini koyduk, ama...

BAŞKAN — Sicil kısmı hariç önergeyi bir daha okuyun, bakalım nasıl olacak?

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Müsaade ederseniz bir maruzatım olacak.

«2576 sayılı Kanunun geçici 1 ve 2 nci maddeleri gereğince bölge idare, idare ve vergi mahkemelerine atanarlardan, idarî yargı hâkimleri dışında kalanlar» diyor, onu anlayamadım. Acaba şu mu : İdarî yargıdan atanalar dışında kalanlar mı?

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Evet, atanalar dışında kalanlar.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — O zaman onu öyle düzeltmek gerekir.

BAŞKAN — Bunlar daha ziyade hâkim olanlar değil mi?

ORGENERAL NECDET ÜRÜÇ (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Vergi itiraz komisyonlarından geldi, tahkik komisyonlarından geldi, birtakım yerlerden geldi bunlar.

BAŞKAN — Hâkim unvanı verdik ama hâkim sınıfından değil bunlar; devlet memuriyetinden getirdik buraya.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Kamu kuruluşlarından gelen kişiler var.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — Kimler olduğunu okuyorum efendim :

«Danıştay tetkik hâkimleri ve Danıştay savcıları, kaynaklılık sıfatını kazanmış olmak şartıyla İçişleri Bakanlığı mensupları, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu üyeleri ve uzmanları, genel ve katma bütçeli daireler genel müdürleri, genel müdür yardımcıları ve daire başkanları, Başbakanlık ve Bakanlık başmüşavirleri, müşavirleri, hukuk müşavirleri, bölge ve il muhakemat müdürleri, müşavir avukatları, Hazine avukatları ve kamu iktisadî teşebbüsleri hukuk müşavirleri, Sayıştay raportörleri, uzman denetçileri, başdenetçiler, denetçiler, savcı ve savcı yardımcıları.»

BAŞKAN — Bunların içinde genel müdür ve yardımcılar gibi unvandan gelen, ancak hiç mahkemeye çıkmamış kişiler de var.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — «Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıllık süre içinde idarî yargı hâkim adaylığına atanacakların yanı sıra, vergi mahkemeleri başkan ve üyeliklerine hukuk ve hukuk bilgisine programlarında yer veren siyasal bilimler, idarî bilimler, iktisadî ve malî

alanda yükseköğrenim yapmış olmak şartıyla Danıştay tetkik hâkimleri ve Danıştay savcıları, maliye müfettişleri, maliye hesap uzmanları, vergi teyviz komisyonu, muvazzaf vergi itiraz komisyonu başkan ve üyeleri, başraportör ve raportörleri, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürü ve yardımcıları, gelirler kontrolörleri, Gelirler Genel Müdürlüğü başmüşavir ve müşavirleri, Maliye Bakanlığı hukuk müşavirleri, bölge il muhakemat müdürleri, müşavir avukatlar, Hazine avukatları, defterdar ve defterdar yardımcıları, vergi dairesi müdürleri...» aşağıya doğru iniyor.

BAŞKAN — Biz bunların meslek içi eğitimi yapmasını kabul ediyor muyuz, etmiyor muyuz? Ediyoruz; ediyoruz ki 119 uncu maddeye koymuşuz.

Danıştay Başkanımız da diyor ki : «Ben bunları getirip 6 ay zarfında bir eğitimden geçireceğim.» «Burada sempozyum, seminer filan diyorsunuz, ben bunları alacağım belki de görev başı eğitimi şeklinde yetiştireceğim. Bakım böyle karar veriliyor, böyle tetkik ediliyor; orada gösterecek onlara, bir kurs gibi olacak» diyor. Biz bunu kabul ediyoruz. Yalnız sicil mevzuuna gelince, onu kaldırırız.

HÂKİM TUMGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (Adalet Komisyonu Başkanı) — 2 nci fıkrayı kaldıralım ve «idari yargıdan atananlar dışında kalanlar» diyelim ki bir hata yapmış olmayalım.

BAŞKAN — Buyurun.

KEMALETTİN ALIKAŞIFOĞLU (Adalet Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Cumhurbaşkanım, kabul buyurulan ve Anayasada fevkalade yerini bulan bir hizmet içi eğitim var. Hizmet içi eğitimin hiçbir farklığı yoktur. Örnek vereyim :

Biz hukuk usulü muhakemelerini değiştirdik ve hukuk usulünde büyük aşama yaptık. Ne yaptık; bir misal vererek arz edeyim : Bir hâkimin ret konusunda ceza usulüne uygun bir düzenleme getirdik. Bir hâkim «Ben bu davaya bakmıyorum» dediği zaman, o davaya bakmazdı veya davacı veya davalı birleşip de reddettiği zaman, o hâkim bakmazdı. Biz hukuk usulünde çok köklü değişiklik yaptık. O halde bir kanunda değişiklik yapıldığı zaman, ister birinci sınıf hâkim olsun, ister ne şekilde olursa olsun, bunlar getirilecektir ve bunlara yeni kanun öğretilecektir.

Federal Almanya'da 1968 yılında Hâkimler Akademisi kurulması gerçekleştirilmiştir. Bu Akademi, meslek öncesi eğitim veren bir staj akademisi olmayıp, meslek içi eğitim veren bir akademidir.

Akademinin başlıca işlevleri şunlardır :

1. Hâkim ve savcılar akademide buluşarak, bilgi, deney ve görüş teatisinde bulunmaktadır.

2. Hâkim ve savcılar akademide halk temsilcileri ile, meslek teşekkülleri temsilcileri ile belli konuları tartışmaktadırlar.

3. Hâkim ve savcılar için konferans düzenlenmektedir.

4. Hukukî, ekonomik ve sosyal konular üzerinde tartışmalar yapılmaktadır.

5. Hâkim ve savcılar için, yılda en az 1 500 kişi için kurslar düzenlenmektedir.

O bakımdan Sayın Cumhurbaşkanım, bir kere prensip - özür dilerim - yanlıştır. İdarî yargıdan giden bir arkadaş da, nasıl bizler 30 senelik hâkim olarak yeni bir konuda eğitime muhtaç isek, o da muhtaçtır. Bir kere böyle bir ayırım yapmak, idari yargıda en az arkadaşlar arasında bir ikilik yaratacaktır.

İkinci konu, şu ana kadar kabul buyurduğunuz maddelere göre bir sicil sistemi vardır. Hâkim neye göre terfi eder : Elbetteki Danıştaydan aldığı notlar da onun başındadır; ama Danıştay ayrıca burada kendi görev alanında çalışan bir tetkik hâkimine sicil verir; bu sicil ile mümtazen terfi eder, tercihli terfi eder, adi terfi eder veya hiç terfi edemez veya Cumhuriyet Savcısına verir; ama burada Danıştaya ikinci bir görev veriyoruz ve diyoruz ki «burada sen ayrıca bir sicil ver».

Aslında konu hemen yerine getirilir. Ne şekilde : Sayın Adalet Bakanı burada, Sayın Danıştay Başkanı da burada, Yüce Konsey de burada, emir veriniz, bu konudaki arkadaşlar 3 ay içerisinde, 3 ay bile olmaz efendim, bu hafta içerisinde mucip alınır, ilk 30 veya 40 kişi gelir; ama burada bir temel konu. Bakanınız 1982 Anayasasının yargı bölümünde iftiharla ortaya konulan bir konudur. Bu zamana kadar hâkim layüselidi; hayır değildir. Hâkim bilgi bakımından da layüsel değildir, kendisini yetiştirmesi mecburidir.

İkincisi, hâkim diğer taraftan da denetime tabidir. Bugün hep şikâyet ediyoruz, hep şikâyet ediyoruz. O halde bir kere idari yargı veya birinci sınıf hâkim, ikinci sınıf hâkim sözkonusu değildir. Emredin, Sayın Bakanlık mucip alsın, hemen gelsinler. Bu geçici bir düzenleme. İdarî yargıda bir ayırım olacak.

Saygıyla arz ediyorum.

BAŞKAN — 119 uncu maddeye biz «kurs» kelimesini ilave edersek ve «seminer, sempozyum, konferans ve kurs şeklinde» dersek mesele kalmaz.

ADALET BAKANI RIFAT BAYAZIT — Evet, «kurs» kelimesini ilave edelim Sayın Cumhurbaşkanım.

BAŞKAN — O zaman mesele kalmaz.

119 uncu maddenin tekriri müzakeresini talep ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul ettiğimiz 119 uncu maddede, yalnız seminer, sempozyum ve konferanslar dedik. Halbuki şimdi anlaşılıyor ki, bu ihtiyaca kâfi gelmediğinden dolayı bir geçici madde teklif etmek zorunda kaldı Danıştay Başkanı. Eğer biz buraya «kurs» kelimesini ilave edersek mesele kalmayacaktır.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Yönetmelikle düzenlerler.

BAŞKAN — O halde, «Hâkim ve savcılar meslek içi eğitimleri kurs, seminer, sempozyum ve konferanslar şeklinde olmak üzere Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilecek esaslara göre yapılır.» şeklinde olacak.

ADALET BAKANI RIFAT BAYAZIT — Çok yararlı oldu Sayın Cumhurbaşkanım.

BAŞKAN — Kurs da açılabilir, doğrudur Kâşifoğlu'nun söylediği. Hiçbir meslek mensubu, «ben bu mesleğe başladım artık bana kimse ders veremez» diyemez; dünyada her şey tekâmül ediyor, yeni yeni şeyler çıkıyor.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Yarbay, albayları gönderiyoruz biz kurslara.

BAŞKAN — Generalleri gönderdik biz, tümgeneralleri kursa gönderdik.

ORHAN ÖZDEŞ (Danıştay Başkanı) — Sayın Cumhurbaşkanım, sizin huzurunuzda söyledikleri sözlerini ben senet addediyorum; üç ay içinde bu arkadaşlardan başlamak suretiyle başlayacağız. Çünkü zaman geçerse tahribat büyük olacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Evet.

ADALET BAKANI RIFAT BAYAZIT — Hizmeti aksatmamak suretiyle azar azar çağırırsak bunları, daha iyi olacaktır.

BAŞKAN — Tabii hepsini birden zaten çağırılmazlar.

O halde 119 uncu maddeyi bu şekliyle bir daha okutuyorum :

Meslek içi eğitim

MADDE 119. — Hâkim ve savcılarının hizmet içi eğitimleri kurs, seminer, sempozyum ve konferanslar şeklinde olmak üzere, Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilecek esaslara göre yapılır.

BAŞKAN — Tamam.

119 uncu maddenin bu yeni şekli üzerinde söz almak isteyen var mı efendim? Yok.

119 uncu maddeyi yeniden oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Binaenaleyh, artık o geçici 8 inci maddeye de gerek kalmamıştır.

Yürürlükle ilgili 123 üncü maddeyi okutuyorum : Yürürlük

MADDE 123. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 123 üncü madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

124 üncü maddeyi okutuyorum :

Yürütme

MADDE 124. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 124 üncü madde üzerinde söz almak isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim 1961'den beri çıkarılmayan bu kanunu da böylece çıkarmış bulunuyoruz; zaten hep de bize rastlıyor bu gibi kanunlar.

ADALET BAKANI RIFAT BAYAZIT — Sayın Cumhurbaşkanım, elli küsur seneden beri çıkarılmamış bulunan Hâkimler ve Savcılar Kanununun, kıymetli Konsey Adalet Komisyonunun ve Yüce Konseyin büyük gayret ve çalışmalarıyla çıkarılmış olmasından dolayı mutluyuz, sonsuz şükranlarımızı arz ederiz.

BAŞKAN — Efendim, teşekkür ederiz. Biz de tabii böyle bir boşluğu doldurduğumuzdan dolayı mutluyuz.

Yalnız bunları duyurmak lazım. Gerçi yayınlan-
dığı zaman öğrenilecek ama, kimse bilmez bunu, var-
dı da değiştirdiler zannederim; halbuki ortada yoktu
böyle bir şey.

Hayırlı ve uğurlu olsun.

ADALET BAKANI RİFAT BAYAZIT — Sağ-
olun.

BAŞKAN — Efendim, gündemimize göre görüşü-
lecek başka konu bulunmadığından, bilahara tespit
edilecek gün ve saatte toplanmak üzere birleşimi ka-
patıyorum.

Kapanma Saati : 17.55

MİLLÎ GÜVENLİK KONSEYİ

GÜNDEMİ

133 ÜNCÜ BİRLEŞİM

24 Şubat 1983 Perşembe

Saat : 14.00

I. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — Hâkimler ve Savcılar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (1/262) (S. Sayısı : 548)
2. — Sendikalar Kanunu Tasarısı. (1/235)
3. — Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu Tasarısı. (1/236)
4. — 1475 Sayılı İş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/269)

